

Za staro pravo!

SLOVENSKA ZEMLJA

Glasilo slovenskega ljudskega gibanja**Leto II.**

Izhaja vsak četrtek. — Uredništvo in uprava začasno: Ljubljana, Breg štev. 10. — Račun poštne hranilnice štev. 16.782. — Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina mesečno Din 4.—, polletno Din 24.—, celoletno Din 48.—. — Za inozemstvo: mesečno Din 8.—, polletno Din 45.—, celoletno Din 90.—.

Štev. 18.

Učne knjige na slovenskih šolah

Zopet se bliža novo šolsko leto. Prilika je, da se pogovorimo o vprašanju naših knjig.

Po znanem razpisu ministrstva prosvete se uvajajo pri nas v vsej državi enotne učne knjige. Dobil sem v roke ponudbo „založnega predvzeta — kakšna slovenščina — Narodna prosveta v Beogradu“, kjer se priporočajo zgodovinske knjige za nižje razrede srednjih šol in za meščanske šole. Pisatelji so belgrajski vseučiliški profesor dr. Vasilj Popović in njegov sodelavec „nastavnik“ belgrajske meščanske šole Trajko Antić ter profesor belgrajske gimnazije Djordje Lazarević. Knjige so prevedene v slovenski jezik.

Proti tem knjigam imam dvojni pomislek. Prvič je vprašanje prevoda, ker že poznamo, kakó se dostikrat ali navadno mrcvari slovenski jezik. Dokaz: inšpektorja Prijatelja prevod Radivojevičevega zemljepisa za I. razred srednjih šol 1933. leta. Nič dobrega se nam tudi ne obeta pri teh zgodovinskih knjigah, kar sklepam iz naslova, ko se stalno govori, da je pisatelj „profesor **Univerzitet** v Beogradu“. Kdo je priredil slovensko besedilo, ne vem.

Drugič se v takšnih knjigah ne upošteva dovolj slovenski narod ali pa se o njem piše naravnost napačno, za kar že tudi imamo dokaz iz leta 1933. v Andjeličevi „Istoriji jugoslovenske književnosti“, ki jo je odobril glavni prosvetni svet, oziroma ministrstvo prosvete. Iz nje navajam od množine primerov samo nekaj značilnosti, n. pr. da so bili spisi Trubarjevega gibanja namenjeni vsemu „našemu narodu“, da je bil Vraz izmed „najboljših slovenskih pesnikov“, da je Bleiweis približeval „slovensko književno narečje Vukovemu in Gajevemu“, da je Stritar spisal „Bečke sonete“ in „Dunajske sonete“ (ta izraz se ponavlja, a v resnici je spisal samo „Dunajske sonete“, kakor znano); da se je okrog 1890. leta začel ustvarjati v Sloveniji krščanski socializem pod Šusteršičevim in Krekovim vodstvom kot „politično gibanje proti oficialnemu klerikalizmu“...

Slučajno sem videl eno izmed zgodovinskih srbskih učnih knjig v slovenskem jeziku, ki o njih sedaj govorim, da se nam zopet priporočajo. Ne vem, katera je bila; zdi se mi, da je bila za meščanske

Iz vodstva opozicije bivše SKS:

Centralistična politika gospoda Janeza Pucelja

S socialnega gledišča moremo deliti ljudi v dva nasprotna tabora: v tabor gospodarsko močnih, ki izrabljajo svoj položaj na račun svojih soljudi in tabor gospodarsko šibkih, ki so predmet tega izrabljanja. Podobno razmerje najdemo tudi med posameznimi narodi. Imamo tudi gospodarsko močne narode, ki žive od svojega bogastva, pretežno pa od tega, kar ugrabijo na razne načine drugim, politično in gospodarsko šibkejšim narodom. To razmerje imenujemo mednarodni imperializem.

Slovenski narod je vedno samo robotal.

Slovenski narod, narod kmetov in delavcev, prav gotovo ne spada v prvo skupino. V vsej svoji zgodovini ni nikoli živel drugače, kakor od kruha, zasluzenega v potu svojega obraza. Pač pa je bil od pamtveka vedno izkoriščen in izmозgavan od drugih politično in gospodarsko srečnejših narodov. Pomagal je s svojimi krvavimi žulji sto in sto let zidati cesarski Dunaj in rediti tujo brezskrbno gospodo, ki je gospodarila nad avstrijskimi narodi. Pomagal je graditi kraljevsko Budimpešto, zidal je lepa italijanska mesta. Vse to pa za voljo tega, ker ni bil nikoli svoboden, ne gospodarsko, ne politično.

Prišla je svetovna vojna in spremenila je marsikaj. Trpljenje, ki sta ga preživljala slovenski kmet in delavec na krvavih bojiščih cesarske monarhije, je v obeh rodilo zahtevo po pravi, svobodni državi. Ne bomo več krvaveli za tuje gospodarje, ne bomo jim več zidali palač po njihovih belih mestih! Samim sebi bomo gradili domove, svojo državo bomo imeli!

Tako so hotele kmečke in delavske množice slovenskega naroda. Ni pa tega hotela naša slovenska gospoda. Le-ta je hotela trgovati s slovensko krvjo in s slovenskimi žulji prav tako, kakor je trgovala na račun slovenskega naroda

šole, kjer je že v rabi, a takoj sem zapazil, da obravnava stvari, ki za nas ne veljajo, oziroma so napačne v tej obliki.

Zadnji čas je, da napravijo naši učitelji, banovina in slovenska zastopnika v vladi konec monopola za učne knjige, ki nam ne ustrezajo niti jezikovno niti stvarno, ampak samo zanašajo (ako se izrazim milo negledé na vse drugo) zmedo, ker ne kažejo mladini prave slike.

Lr.

že vse čase: tedaj, ko je slovenski priisklednik nemškega grofa pridigal ljudstvu pokorščino, kakor tedaj, ko se je slovenska jara gospoda pomešala med tuje kapitaliste in izsesavala ljudstvo na moderen način.

Uprava ima na razpolago bloke za pobiranje naročnine. Zahtevajte jih! Zbirajte tudi za tiskovni sklad!

Začeli bomo priobčevati v listu uspehe naših zaupnikov. Želeli bi, da bi nastalo pravo tekmovalne med širitelji lista.

Dan za dnem beremo v našem časopisu ugotovitve o posledicah centralizma, ki ga je v največji meri pomagala ustvariti slovenska gospoda. Samo nekaj primerov iz brezkončne verige teh ugotovitev bomo ponovili.

Posledice centralizma za naše gospodarstvo.

Slovenski narod je pretežno narod malih kmetov, ki obdelujejo svojo zemljo skoro na vrtnarski način. Z umnim gospodarstvom je dvignil slovenski kmet kakovost svojih pridelkov na zelo visoko stopnjo. Te kvalitativno izvrstne pridelke je prodajal v industrijske kraje in mesta, ki so sedaj v Avstriji in Italiji. Kupci iz teh držav, ki nam jih je dala narava, nam niso odpali samo zato, ker so nastale nove meje. Gospodarska korist je kupce privabljala navzlic mejam v naše kraje. Po prevratu smo videli, kako bujno je cvetel izvoz naših pridelkov.

Pa je prišla gospodarska kriza, v prvi vrsti agrarna. Vse države so omejevale uvoz in zahtevale, da se uvaža toliko njihovih industrijskih izdelkov v Jugoslavijo, kolikor se izvaža iz nje kmečkih pridelkov. Tedaj je izgubila bližina inozemskega trga vsak pomen za Slovenijo. Centralistični sistem je kratkomalo zahteval od tujih kupcev, da so izvažali pridelke iz južnih krajev: na industrijski način pridelano pšenico, po oderuhih pokupljene žetve koroze, slive in drugo. Centralizem je odločil, da se izvaža v prvi vrsti les iz notranjosti države, dasiravno je bil slovenski les v neposredni bližini meje. Centralizem je ustvaril kontingente za izvoz živine in je odredil,

da se mora živina izvažati v prvi vrsti od drugod, ne iz Slovenije. Prav tako je storil centralistični sistem s sadjem (spomnite se afere z izvozom štajerskega sadja letine 1934. in 1935.), z vlnom, sploh z vsemi mogočimi stvarmi. Ni pa centralistični sistem prepovedal v Sloveniji potrošnje uvoženih industrijskih izdelkov, potrošnje, ki je omogočila izvoz pridelkov iz južnih krajev.

A centralistični sistem nam ni vzel samo zunanega trga. Tudi naše slovensko tržišče, ki je razmeroma zelo veliko, je prevzel južni konkurent. Le poizkusite konkurirati na domačem trgu z žitnimi pridelki, pridelanimi na veleposestvih na industrijski način! Ali vidite, kako se vale cele črede živine, celi vlakci na slovenski trg in potiskajo cene navzdol? Ali ne vidite polnih beznic po vseh naših krajih, v katerih ne iztočijo niti kaplje v Sloveniji pridelanega vina?

Industrija in obrt, naše dajatve.

Slovenskega delavca je osrečil centralizem z uničenjem slovenske rudarske industrije. Trbovlje, Zagorje in vsi drugi rudarski kraji so zgovorna priča zgodovinske nesreče slovenskega naroda. In kar je rudarstvo že doživelo, to grozi naši kovinski industriji z ustanovitvijo velikih tovarn v Zenici.

Naš obrtnik prepada. Ugotoviti moremo dejstvo, da prihajajo izdelki Bate, izdelki Tivarja in drugih podobnih kapitalističnih veleobratov iz krajev, ki niso slovenski. V tem pogledu se zaslužen povračuje tistim, ki so svoje dni zagovarjali centralizem radi koristi naše industrije in obrti.

Pa naše dajatve? Nedavno smo brali, da plačujemo Slovenci 14% vseh neposrednih davkov, čeravno nas je samo 8% vsega prebivalstva. Naše majhno število se neprenehoma poudarja, kadar nam je to v škodo; zakaj ne pri davkih? Trošarine se pobere pri nas največ po glavi. S tako nabranim denarjem bi imeli zagotovljeno življenje vsi sinovi našega naroda, vsi, ki so doma in v tujini.

In slovenske železnice, o katerih smo brali, da oddajajo državi 20% vseh dohodkov, dasiravno merijo samo 12% dolžine vseh železnic v državi in čeprav je Slovencev samo 8% vsega prebivalstva. In še in še bi mogli naštevati pogubne primere centralističnega sistema.

Janez Pucelj — steber centralizma.

Centralistični sistem so vzdrževali v prvi vrsti slovenski pomagači belgrajske čaršije. Da je to počenjala gospoda iz ljubljanske kazine, to nas ne vznemirja, ker od nje ne moremo pričakovati ničesar dobrega. Vznemirja pa in to posebno nas, ki smo člani bivše SKS, okolnost, da so gospodje kmetje iz Kolodvorske ulice zlorabili svoje poslanske mandate,

ki so jih prejeli od nas, predvsem za podporo centralističnega sistema. Vzemi-
mirja nas to, da so Janez Pucelj in nje-
govi poslanski tovariši ponovno izdali
ideologijo naše bivše stranke samo zato,
da so prišli do svojih položajev. Nič več
pa se ne vznemirjamo radi tega, ker je
Janez Pucelj odšel s svojimi opričniki v
JNS, v kateri se je okrog diktature želj-
nega Živkovića zbralo vse, kar je slo-
venski kmečki narod kdajkoli izkori-
ščalo in ga izdajalo. V JNS se naj bore

za centralizem, v njej naj branijo krivi-
ce, ki jih je zasekala njihova centrali-
stična politika slovenskemu kmetu in de-
lavcu. Mi pa ostanemo zvesti pristaši
načel bivše SKS in Kmečko-demokratske
koalicije in borili se bomo za načela biv-
še stranke, ki je bila usmerjena pred
šestim januarjem proti centralizmu in je
še vedno proticentralistična; kajti pro-
gram naše bivše stranke ni bil nikoli iz-
premenjen in je za nas še vedno ve-
ljavnen.

Iz notranje politike

Zopet beseda o slovenski zastavi.

„Slovenski gospodar“ je v številki z
dne 12. t. m. prišel z novo navedbo, da
se je morala slovenska zastava na shodu
v Dubravi pri Zavrčah umakniti Hrvat-
ski z dveh hiš. Ob tej priliki je obenem
pisal, da nam je posvetil z lučjo dejstev,
katere svetlobe ne prenesemo, in ponovil
je zopet očitek o hrvatski komandi, če-
sar ne bodo dovolili tisti, ki se bore za
staro slovensko pravdo...

Pisali smo že trikrat o dogodku s
slovensko zastavo. Povedali smo jasno,
da to ni bilo pravilno, ako se je res
tako zgodilo. Pri tem ostajamo, ker se
nam ni bati luči, pri moji veri, da ne,
čeprav misli nasprotnik drugače. Poziv-
vamo pa svoje somišljenike, ki so bili
na tistem shodu, naj vendar sami pre-
iščejo dogodek nepristransko. Priznati
in obsoditi moramo, ako je bilo kaj ne-
pravilnega. Storili smo že to takoj in se
nam ni treba zagovarjati, da nismo vr-
šili dolžnosti.

O podrejenosti slovenstva „mačkov-
stvu“ smo že dovolj določno pisali: v
načelu in dejanju nastopamo samostojno.
Kdor kljub vsemu iz prozornih nāme-
nov ponavlja svoj očitek, temu ni po-
magati, ker mu ne moremo mašiti ust
ali vsiljevati resnice. Razmerje sloven-
stva do hrvatstva, ki ga predstavlja
„mačkovstvo“, in do srbstva izhaja pri
nas iz prirode in zgodovine treh južno
slovanskih narodov. To je izhodišče in
osnova medsebojnega življenja, po ka-
terih se ravnamo v politiki. Odklanjamo
vsako varuštvo, ker hočemo biti enaki
med enakimi. Nasprotniška podtikanja
knjižimo med politične zvijačnosti, ki jih
poznamo že zdavnaj. Z vsakomur pa, ki
bi se hotel bojevati za „staro slovensko
pravdo“ v resnici iskreno, pošteno in
možato, se moramo kdaj srečati na poti.
Na snidenje! Lr.

Nova sprememba

V zadnjem uvodniku smo ugotovili,
da so naši nasprotniki bili menjali tak-
tiko, da ne razglašajo več ljudskih front
za komunistično zvijačo in da se celo
sami izjavljajo za njo. Naša zadnja šte-
vilka se še ni „ogrela“, ko so nasprotni-
ki zopet postali mnenja, da je vsaka ljud-
ska fronta samo komunistično maslo.

Mi samo ugotavljamo to novo spre-
membo. Iz „Slovenčevega“ uvodnika od
22. t. m. o ljudskih frontah pa navajamo
samo tole izpoved „lepe duše“: Ljudje
niso bili nikdar vsi enaki in nikdar ne
bodo.

Naše glavne parole...

„Samouprava“ od 21. t. m. prinaša
pod tem naslovom navodila za pristaše
JRZ. Kakšne so te parole? Prva se gla-
si: „Osnovno načelo našega političnega
boja se naslanja na varovanje, zgraje-
vanje in spopolnjevanje obstoječega
družbenega reda v naši državi, obstoje-
če kulture in civilizacije, obstoječih na-

cionalnih in državnih pridobitev jugoslo-
vanskega naroda.“

Ta navodila so gotovo namenjena v
prvi vrsti pripadnikom JRZ iz Sloveni-
je, ker je položaju na Slovenskem po-
svečena v isti številki posebna vest.
„Samouprava“ poučuje svoje pripadni-
ke, da morajo prikazovati naše gibanje
kot edinega krivca danes nekoliko skalje-
nega razmerja med oficijelnimi predstav-
niki Hrvatov in še oficijelnimi predstav-
niki Slovencev.

In še »Samouprava«

V številki od 22. t. m. trdi uradno
glasilo JRZ, da je Ljotić v naši državi
edini politik, ki zlorablja cerkev in kr-
ščansko etiko v svoje politične namene.

Radi sokolstva

Med „Slovenecem“ in „Jutrom“ teče
prepirljivi uspeha, kakor pravi „Jutro“,
oziroma radi neuspeha, kakor pravi „Slo-
venec“ sokolske vrste na olimpiadi.
Smisel „Slovenčeve“ polemike je v trdi-
tvi, da je škodljivo za našo telovadbo,
da jo sme gojiti samo ena organizacija,
namreč Sokol.

Ne bo odveč, da navedemo mnenje g.
ministrskega predsednika o sokolstvu.
Na pokrajinskem zletu v Subotici je g.
dr. Milan Stojadinović rekel: „Gospoda
in dragi bratje Sokoli! Pravim „dragi
bratje Sokoli“, ker mislim, da imam
pravico do te besede, saj sem tudi jaz
bil v mladosti Sokol. Kdor je bil kdaj
Sokol, ta tudi ostane. Sokoli kraljevine
Jugoslavije vršijo sijajno službo, ki vodi
k vzvišenemu cilju: za kralja, domovi-
no, za narod... Bratje Sokoli, lahko
vam rečem še to: nadaljujte svojo na-
cionalno in patriotsko delo. Bodite pre-
pričani, da vaš trud ne bo zaman... Kot
predsednik vlade vam lahko tukaj sve-
čano povem, da bodo vsa vaša prizade-
vanja našla polno podporo in pomoč
kraljevske vlade...“

Odmev.

„Slovenec“ je prinesel uvodnik „Na-
rod, ki zaničuje se sam“, v katerem po-
pisuje napako nas (ali pravilneje: naše-
ga starejšega rodu), da ne znamo sebe
spoštovati, radi česar vedno padamo pod
tujčevno peto. „Hrvatski dnevnik“ prin-
ša daljši izveček iz tega članka in pri-
stavlja, da ta lastnost razlaga marsikaj
nerazumljivega na slovenski politiki, da
pa more to lastnost odpraviti samo do-
stojna politika narodnih prvakov.

Ali je treba, da pridejo Hrvati in nam
to povedo?

Občinske volitve in »Jutro«

„Jutro“ poroča o zadnjih občinskih
volitvah in povsod govori list o napred-
nih opozicionalcih, o združeni napredni
opoziciji, o napredni opoziciji i. t. d. To
je novo opozorilo za vse, ki nočejo vi-
deti poskusov „Jutra“, da pod napredno
formo prijadra v opozicijo in se tako
okoristi z opozicionalnim razpoloženjem.

Politika po svetu

Francija v nevarnosti

Desničarsko časopisje vsak dan polni
kolone s pripovedkami, da gre v sedanjih
krvavih bojih v Španiji samo zato, da
komunisti postavijo diktaturo proletari-
ata. Po končnih bojih bo demokracije
konec, pa naj zmaga levica ali desnica,
pravijo.

To je gola laž, ki jo dnevno razkrin-
kuje po časopisju, po radiju in shodih
stotine govornikov, ki zvesto stoje na
strani vlade.

Vojne, ki divja po nesrečni Španiji,
niso hotele množice, zato da bi posta-
vile diktaturo proletariata. Povzročili so
jo reakcionarji, ki hočejo postaviti v
Španiji fašistično diktaturo. Boj se bije
med demokratično republiko in fašizmom.
Intervencija Nemčije in Italije ga je ce-
lo izpremenila v boj med mednarodnim
fašizmom in mednarodno demokracijo.

Uporniška vojska more nadaljevati
svoj boj samo zato, ker jo podpirata Ita-
lija in Nemčija: dobiva iz Nemčije leta-
la, iz Italije letala, municijo po morju,
finance obeh držav pa po svoji diploma-
ciji pritiskata v korist upornikov.

Kakšen namen ima poseganje Italije
in Nemčije v špansko državljansko voj-
no? Uporniški generali so povedali, da
je njihov namen, da po morebitni zmagi
stopijo v najtesnejšo zvezo z Italijo in
Nemčijo. Ve se, da Nemčija išče za svo-
je letalstvo oporišč v Sredozemskem
morju. Pred kratkim si je pridobila ta-
ko oporišče na enem grških otokov. V
Grčiji je kakor znano sedaj vpeljana dik-
tatura. Diktatura, katero bi vpeljali
uporniški generali, bi pa dala Nemčiji
tako oporišče na Balearskih otokih.
Španska diktatura bi obnovila tudi po-
morsko pogodbo, ki jo je svoje dni skle-
nil Mussolini s takratnim španskim dikta-
torjem Primo de Rivera.

Posledica uporniške zmage bi torej
bila, da bi bili nemški aeroplani na Ba-
learih, italijanske vojne ladje pa po
španskih lukah. V takem primeru bi
Francija prišla v izredno težek zunanje-
politični položaj. Že v prvem članku o
španski državljanski vojni smo porabili
primo nekega francoskega časopisa:
uporniki kujejo tretji zob trizoba, ki naj
se zasadi v bok Franciji. Tudi če bi fa-
šistična Španija ostala popolnoma ne-
vtralna v morebitnem sporu med Nemči-
jo in Francijo, bi nemški aeroplani in
italijanske ladje onemogočali zvezo med
Francijo in francoskimi kolonijami v Se-
verni Afriki. Ta zveza pa je življenjske-
ga pomena za državno obrambo Franci-
je. Uporniški generali govore, da hočejo
napraviti Španijo svobodno. V resnici jo
pa hočejo spremeniti v dekle tujih ko-
risti.

Jasno je, da bi na ta način ne bila
ogrožena samo Francija ljudske fronte
temveč Francija sploh. V sedanji španski
državljanski vojni je v nevarnosti fran-
coska domovina. Obramba demokracije
je danes za Francijo obramba franco-
ske domovine. Zato je danes v razvoju
velikansko gibanje, da se mora razširiti
ljudska fronta v francosko fronto. Ena
prvih njenih dolžnosti bi bila aktivna po-
moč španski vladi. „Orožje za Španijo!“
odmeva danes po Franciji.

Angleška opozicija vedno glasneje
opozarja vlado, da naj se zavzame za
obrambo demokracije v Španiji. Pri tem
opozarjajo na vedno bolj predrzne za-
hteve nemškega in italijanskega fašizma
v sredozemskem morju. „Manchester
Guardian“ je objavil uvodnik, v katerem
poziva evropske narode, da poskusijo

napraviti konec grozotam španske dr-
žavljanske vojne. Brez razlike strank
bi morali vsi poskusiti, da španska dr-
žavljanska vojna preneha. Časopisje po-
udarja, da pomeni obramba sedanje
španske vlade samo zavarovanje koristi
Anglije, ki pa se danes ujemajo popol-
noma z dolžnostmi, ki jih ima v takih
primerih demokratična država.

Španski minister zunanjih zadev je
dal izjavo dopisniku belgrajske „Poli-
tike“, v kateri je rekel: „Naše stališče je
popolnoma ustavno in zakonito. Vse na-
še delovanje se giblje v mejah pravic,
ki jih daje ustava, in dolžnosti, ki jih
nam nalaga najvišji zakon te države.
Naša vlada je vlada ljudske fronte, ka-
teri je ljudstvo na volitvah 16. febr. z
veliko večino izglasovalo zaupanje. Mi
zastavljamo svoje sile za republiko, za
demokratsko republiko in vsaka dru-
gačna težnja, ki bi se nam pripisovala,
ne ustreza stvarnosti.“

V španskih bojih je dosegla vlada
nove uspehe. V provinci Badajoz so
vladne čete zopet osvojile ozemlje, ki
so ga bili zasedli uporniki. Obnovili so
spet prejšnjo zakonito oblast. V bli-
žini Gijona so vladne čete osvojile
uporniško vojašnico in uplenile topove,
strojne puške in veliko streliva. Vlada
bo mogla sedaj pričeti z odločilno bitko
za Oviedo. Vladne čete so tudi na dru-
gih frontah dosegle več zmag proti upor-
nikom. Med uporniki je vedno več de-
zertarjev.

Na nemško-belgijski meji so odkrili
široko razpredeno nemško špijonažo.

Za sodelovanje s Francijo in Anglijo
v mednarodnih odnosih se je izrekel
voditelj kmetijske stranke v Romuniji
Manju. Kmečka stranka je v Romuniji
najmočnejša stranka.

Ogrski državni predsednik Horthy je
obiskal Hitlerja. Vršil se je tudi sesta-
nek z avstrijskim predsednikom Mikla-
som ter najuglednejšimi predstavniki
fašistične Italije. Poučeno časopisje trdi,
da gre za snovanje nemško-italijansko-
madjarsko - avstrijsko - bolgarske proti-
boljševiške fronte.

Nemško časopisje povzroča med nem-
skim ljudstvom veliko vznemirjenje s
svojimi bombastičnimi vestmi iz Špani-
je in Rusije. Medtem ko časopisi z ostrimi
izrazi pišejo proti španski in ruski
propagandi, na dolgo in široko opisujejo
grozote španske vojne in govore o po-
množevanju ruske armade na mejah. Sil-
no so se razmnožila poročila o ruskem
oboroževanju in moči ruske armade. Vse
to je med nemškim ljudstvom povzročilo
velikansko vznemirjenje, ker je javnost
prepričana, da grozi Nemčiji na vzhodu
vojna nevarnost. Govori se, da bo nem-
ška vlada spričo razburjenja med ljud-
stvom morala razglasiti obsedno stanje
v Vzhodni Prusiji. Nemške bombastične
vesti vestno ponatiskujejo tudi nekateri
slovenski časopisi.

Alžir. 5. avgusta 1936 se je v Alžiru
vršil muslimanski kongres, ki je izrekel
zaupnico vladi ljudske fronte v Franciji.

Ta muslimanski kongres je predlagal
reformo, ki naj jih francoska vlada iz-
vede v politiki (svoboda tiska, vere, dr-
žavljanske pravice za muslimane), v kul-
turi (arabske in francoske šole), na so-
cialnem področju (mezde, brezposelnost,
kaznujejo naj se oderuhi in preneha naj
se z dražbami). To so najhujše zahte-
ve 7 milijonov Alžircev.

V Sovjetski zvezi se je vršil proces
proti teroristom iz skupine Trockij-Zi-
novjev, ki so hoteli umoriti vodilne glave
sovjetske vlade. Obtoženci so bili obso-
jeni na smrt.

Od tedna . . .

Za ministra pravosodja je postavljen dr. Nikolaj Subotić, bivši sodnik in advokat, po vojni pa poslanec radikalne stranke in nekaj časa podpredsednik Narodne skupščine. V vladi, ki jo je sestavil dr. Korošec po umoru Stefana Radića in njegovih tovarišev, je bil dr. Subotić finančni minister, za časa diktature Petra Živkovića je bil na strani te vlade in bil leta 1931. tudi izvoljen za poslanca na edini listi Petra Živkovića. Pozneje se je dr. Subotić odpovedal svojemu poslanskemu mandatu.

Za senatorja sta imenovana prometni minister dr. Mehmed Spaho in advokat Dušan Djurić iz Tuzle v Bosni.

Na Brdu pri Kranju, kjer so uredili nov dvorec kneza namestnika Pavla, sta bila na počitnicah vojvoda in vojvodinja Kentska. Vojvoda Kentski, ki je brat angleškega kralja, je s knezom namestnikom Pavlom z Brda napravil nekaj izletov. Obiskala sta tudi obrtno razstavo v Škofji Loki in št. Vidu ter Ljubljano. Zdaj sta vojvoda in vojvodinja Kentska odpotovala na Jadran.

Mednarodna ženska zveza bo imela ob koncu septembra svoj kongres v Dubrovniku, kjer se bodo zbrale zastopnice žen vseh narodov in razpravljale v svojih vprašanjih: o ženski volilni pravici, o enakih pogojih za delo moškega in ženske, o položaju samic, delavk in gospodinj itd. Kongresa se bodo udeležile tudi Slovenke, ki pripravljajo za to izdajo nekaj knjig, ki naj nam in svetu prikažejo, kako je slovenska žena v slovenskem življenju zlasti kulturno in socialno sodelovala. Na političnem in gospodarskem področju se zaradi svoje zapostavljenosti dozdaj ni mogla še mnogo udeleževati.

Šahovski turnirji se vršijo v Monakovem v obliki šahovske olimpijade, kjer tekmujejo skupine posameznih držav, in v Nottinghamu na Angleškem, kjer so se zbrali sami veliki mojstri v šahu z vsega sveta. Pri obeh prireditvah sodeluje tudi Jugoslavija s svojimi najboljšimi šahisti, med katerimi so tudi Slovenci: na olimpiadi mojster Vasja Pirc in na Angleškem veliki mojster profesor dr. Vidmar. — V Zemunu pa se je pravkar sklenil turnir jugoslovanskih šahistov, na katerem je zmagal in postal mojster letošnjega leta Zemunčan Matvejević, takoj za njim, le za točko slabši pa je bil Ljubljčan Prajnalk.

V Sovjetski Zvezi je v več mestih priredil koncerte znani slovenski operni pevec Josip Rijavec, ki je že nastopal po vsej Evropi. Te dni se je Rijavec vrnil in je bil s svojim potovanjem zadovoljen. Zlasti mu je bilo všeč, da je občinstvo Sovjetske Zveze tudi glasbeno zelo izobraženo.

Kongres upepeljevalnih društev se bo vršil septembra v Pragi. Udeležila se ga bodo tudi upepeljevalna društva iz Jugoslavije, med njimi tudi edino tako slovensko društvo iz Maribora. Ta društva se borijo zato, da bi se uvedlo sežiganje mrličev namesto pokopavanja. Sežiganje mrličev postaja vedno bolj razširjeno in tudi v Jugoslaviji se trudijo, da bi se postavil zavod za sežiganje mrličev (krematorij), kakor že obstoje po drugih državah.

Kočevska gimnazija se bo z začetkom letošnjega šolskega leta stopnjema reducirala na nižjo gimnazijo. Letos ne bo več 5. razreda.

Gozdarsko šolo v Mariboru tudi nameravajo zapreti. Prizadeti protestirajo in zahtevajo, da ta važna strokovna šola ostane.

Kje smo?

Vsem poštenim Slovencem, ki jim je slovenska stvar pri srcu in ki svojega slovenstva še niso prodali za skledo leče, je še prav dobro v spominu, kaj je pomenila za slovenski narod Živkovičeva diktatura, kaj je pomenil zanj J. N. S. režim in končno Jevtičev pofovski režim, dokler ga ni strmoglavila združena opozicija. Slovenci naj bi postali dravobansko ljudstvo, pleme, ker je bila beseda „slovenski narod“ črtana iz jugoslovenskega besednjaka, z nasiljem so jo hoteli jugoslovenci izbiti iz zavesti zavednih Slovencev. Slovenske kulturne organizacije, zasidrane v slovenski tradiciji so bile razpuščene, slovenske narodne (po jugoslovensko: plemenske) zastave prepovedane.

Toda to ni bila edina stran kladiva, ki so ga vihteli Jugoslovenci nad slovenskim narodom in ki je rahljalo stoletne narodne vezi. Nič manj učinkovita ni bila druga stran kladiva, pod katerega udarci se je drobilo slovensko gospodarstvo. Javno in prikrito se je izvažal denar iz Slovenije na jug, se zapostavljalo javno in zasebno gospodarstvo.

Hvala bogu, da je jeenesarska diktatura za nami. Položaj se je po 5. maju lanskega leta spremenil. Če kdo govori o slovenskem narodu, o gospodarskih in političnih zahtevah slovenskega naroda, vsaj v Sloveniji ni več za-

znamovan za protidržavni element. Tudi slovenske zastave so bolj pogosto vidne. V tem oziru moremo smoznati, da se je položaj Slovencev v Jugoslaviji znat-

List se bo le takrat res dobro širil, če bo v vsakem kraju zaupnik, ki bo nabiral naročnike, pobiral naročnino in prodajal list.

Zaupniki vrše važno nalogo, da širijo slovensko in ljudsko misel.

noboljšal, za kar gre hvala zmagovitemu pohodu hrvaške narodne misli, volje in moči, pa tudi čimdalje bolj prebujajoči se slovenski zavesti.

Še z večjim veseljem pa bi ugotovili izboljšanje položaja slovenskega gospodarstva. Ne le, da „smo Trbovlje tako rekoč žrtvovali“, kakor pravi „Slovenec“, nevarnost proti Jesenicam, državnim železnicam v Mariboru. Položaj slovenskega gospodarstva kažejo tudi številke o donosu neposrednih davkov za l. 1935.

Po podatkih, ki jih je pred kratkim objavilo finančno ministrstvo, je bilo plačanih v letu 1935. 1 milijardo 861,100.000 Din neposrednih davkov (zgradarina, zemljarina, uslužbenski davek itd.). Od teh je plačal(a):

	ali v %	ali na osebo
Belgrad	301,300.000 Din 16.3%	1.270 Din
donavska	460,200.000 „ 24.7%	200 „
savska	430,700.000 „ 23.1%	166 „
dravska	261,600.000 „ 14 %	233 „
drinska	110,100.000 „ 5.9%	65 „
moravska	88,500.000 „ 4.8%	61 „
vardarska	76,400.000 „ 4.1%	46 „
primorska	47,700.000 „ 2.6%	54 „
zetska	47,000.000 „ 2.5%	51 „
vrbska	37,600.000 „ 2 %	37 „

Že iz teh števil moremo razbrati, da je Slovenija najbolj obdavčena pokrajina v državi; kajti v vseh ostalih banovinah pride na 1 prebivalca manj davkov kakor v Sloveniji, kjer je plačal prebivalec 233 Din neposrednega davka. Edino v Belgradu pride povprečno na enega prebivalca več neposrednih davkov kakor v Sloveniji. Toda upoštevati moramo, da je Belgrad samoupravno mesto, banovina zase, kjer ne plačujejo nikakih banovinskih doklad na neposredne državne davke, ki znašajo v Sloveniji 60%, da pride na vsakega prebivalca Slovenije še 139.80 Din banovinskih doklad. Drugič pa je treba vedeti, da imajo v Belgradu drugačne dohodke (visoki uradniki, delničarji raznih družb itd.) kakor v Sloveniji.

Če pa vemo, da nas je Slovencev 8.2% v primeri z vsem prebivalstvom v državi in to primerjamo z neposrednimi davki, ki jih plačuje Slovenija v primeri z vse-

mi neposrednimi davki v vsej državi, potem se nam oči še bolj odpro:

Neposredni davki		
leta	v vsej državi	od tega je plačala Slovenija
1930	2,323,400.000 Din	9.7%
1931	1,771,900.000 „	10.2%
1932	1,676,300.000 „	13.4%
1933	2,141,000.000 „	11.6%
1934	2,210,000.000 „	12.1%
1935	1,861,000.000 „	14.0%

Navedene številke nam povedo, da — ne le, da je Slovenija najbolj obdavčena pokrajina v državi, povedo nam tudi, da plačujemo Slovenci leto za letom višji odstotek vseh državnih neposrednih davkov. Po tem in še marsičem drugem sodeč vidimo, da se položaj slovenskega gospodarstva nasproti Belgradu ni prav nič spremenil. In to je glavno, kar si je treba zapomniti.

nice. Cena je 30.000 Din, pol v gotovini in pol v knjižicah.

Informacije daje Geršak Miha, Rajhenburg.

. . . do tedna

Dohodki države iz Slovenije. Zadnjič smo poročali o rentabilnosti železnic v Jugoslaviji in Sloveniji. Tako daje Slovenija 21% vseh železniških dohodkov jugoslovanskih železnic, čeprav znaša omrežje slovenskih železnic le 12% vseh prog v državi. Podobno nesorazmerje je tudi glede neposrednih davkov. Lani je plačala Slovenija 14% vseh neposrednih davkov, število njenega prebivalstva pa znaša v razmerju z vsem prebivalstvom Jugoslavije le nekaj nad 8%. Na enega prebivalca Slovenije odpade 233 Din (v Vojvodini 200 Din, na Hrvaškem 166 Din, drugod pa od 37 do 65 Din). Torej so najbolj obremenjene Slovenija, Vojvodina in Hrvaška, ki imajo skupaj le 45% vsega prebivalstva Jugoslavije, plačajo pa skoraj 62% vseh neposrednih davkov.

Pšenična letina je bila letos v Jugoslaviji tako obilna, kakor še ni bila. Računajo, da bo ostalo za izvoz 80.000 vagonov, kar bo mogoče zaradi slabe letine po drugih deželah verjetno ugodno prodati.

Za ureditev poslovanja Mestne hranilnice v Ljubljani bo ljubljanska občina najela 30 milijonov posojila pri Državni hipotekarni banki, da odplača nekaj svojega dolga, ki ga ima samo pri Mestni hranilnici ljubljanski čez 120 milijonov. Za 20 milijonov pa bo ljubljanska občina izdala obveznic v isti namen. Tako bi dobila Mestna hranilnica ljubljanska razpoložljivega denarja 50 milijonov, s katerim bi lahko začela redno, poslovati in izplačevati vloge. Tudi mariborska občina je prosila Državno hipotekarno banko 18 milijonov posojila, da reši Mestno hranilnico v Mariboru.

Mestna občina Ljubljana namerava povečati Delavski dom, ki je bil sezidan pred nekaj leti v Ljubljani. Zato je prosila Borzo dela za posojilo 1,700.000 Din.

Angleški kralj Edvard nadaljuje potovanje po Jadranu in je že prispel na Krk, kjer se bo sešel z grškim kraljem Jurijem. Dva dni je bil v Dubrovniku in si z zanimanjem ogledoval njegove zgodovinske znamenitosti. Še prej mu je župan Korčule izročil fotografije listin o angleški zasedbi Korčule in sosednjih otokov pred 120 leti. Namen te poklonitve je bil, izraziti angleškemu kralju vdanoost z obujanjem spominov na tiste čase, ko so bili ti otoki pod tujo vladno, ta čas pod angleško.

Volitve v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo so razpisane za 22. novembra. Kakor je znano, sta bila pred kratkim predsedstvo in svet zbornice razpuščena in postavljen vladni komisar.

Kakor v Nemčiji leta 1933., so zdaj po uvedbi Metaksasove diktature na Grškem v Atenah in Solunu na grmadah požgali vse knjige, ki Metaksasu in njegovim fašističnim oprodom niso všeč. Metaksas je odkrito izjavil: „Če se danes sprejme načelo, da se v Evropi med seboj borita dva nasprotna svetovna nazora, namreč komunizem in fašizem, tedaj sem jaz fašist ter se hočem z vso silo boriti proti levičarjem.“ Seveda Metaksas ve, da ne gre danes za boj med komunizmom in fašizmom, temveč za boj med demokracijo in fašizmom, kar v resnici priznava Metaksas sam v isti izjavi, ko pravi: „Vodje komunistov smo pozaprli in v nekaj tednih bomo gotovi tudi z venizelisti.“ Ves svet pa ve, da so venizelisti čisto nekaj drugega kot komunisti.

PRODAM

lepo posestvo z užitkom, ker ga ne morem obdelovati radi službe. Posestvo meri 12 oralov, je ob glavni cesti 7 kilometrov od Sev-

Gospodarski vestnik

Hmeljarji!

Naš savinjski Golding, naš up in naša nada, je dozorel. Do sem si spravil hmeljsko rastlino nekako sam s svojimi ožjimi sodelavci. Da pa tisoče in tisoče teh kobulj posušiš, potrebuješ nešteto rok pridnih obiralok. Vse te roke, vse te obiralke so danes pri tebi. Prišle so iz najbednejših krajev naše lepe Slovenije, da si zaslužijo nekaj bornih kovačev, da bodo imele za najnujnejše potrebščine, za preživljanje. Malenkosten bode ta zaslužek v primeri z dobički, ki jih bodo pobasali v svoje mavhe razni „odrešeniki“ slovenskega hmeljarja.

Vemo, da večina naših hmeljarjev ravna lepo s svojimi obiralci.

Toda dovolj je tudi takšnih, ki te najbednejše ljudi izkoriščajo. Na te pa gre naš poziv, da ravnajo z obiralci pravično in pošteno, da jim dajo dovolj dobre in tečne hrane in da jih pri merjenju hmelja ne goljufajo. Škat mernik, s katerim se meri, naj ima točno 28 litrov. Opozorjamo vse takšne hmeljarje, da opustijo takoj svoje dosedanje načine in se ravnajo po naših navodilih. Za primer, da bi se pa našemu pozivu ne odzvali, bomo njih imena objavili. Tudi za našega malega človeka mora biti pravica.

Javite vse takšne nedostatke Hmeljarskemu odseku kmečko-delavske gospodarske zadruga „Sloge“ v Žalcu.

Prodaja hmelja v okviru zadruga „Sloge“

Kakor je vsakemu hmeljarju dobro znano, je prodaja hmelja najtežja stvar. Hmelj kolikor toliko pravilno obdelati, obrati in posušiti zna večinoma vsak hmeljar. Toda pravočasano ga prodati, to zadene malokateri, posebno še v sedanjih časih, ko se vršijo gospodarske vojne med posameznimi državami, ko prihaja do razvrednotenja valut ter se prodaja iz raznih držav po dumpinških cenah, na podlagi izvoznških premij itd. To velja glede zunanjih trgov. Na domačem trgu nimamo naših domačih trgovcev izvoznikov, ampak samo komisionarje izvoznike (po slovensko bi se reklo: posredovalci izvozniki). Ti pa imajo veliko številno pomočnikov, s katerimi skušajo izvabiti za raznimi pretvezami hmelj izpod dnevne cene pridelovalcu ter tako zaslužiti težke tisočake z diferenca mi pri ceni na račun ubogega hmeljarja. Mislim, da ima že skoraj vsak žalostno izkušnjo, da mu je bil hmelj izvabljen izpod dnevne cene. Če pa med sezono cene padejo, se skoraj redno dogaja, da odklanjajo prevzem hmelja, češ da ne ustreza kupljeni kakovosti. Tako pritisnejo na hmeljarja, da mora popustiti na dogovorjeni ceni.

Vse to bi odpadlo z ustanovitvijo prodajne zadruga v okviru gospodarske „Sloge“, kakor so to storili Hrvati za razne poljske pridelke.

Kako bi bila urejena prodajna zadruga?

Delo te prodajne zadruga bi bilo naslednje: Zadruga bi prevzela od vseh hmeljarjev hmelj takoj, ko bi bil obran in goden za basanje. Polnjenje v vreče izvrši strokovnjaško in dá vreče — kolikor jih nimajo pridelovalci že sami — na razpolago zadruga. To bi se vršilo postopoma po občinah in sicer tako, kakor hmelj dozori, oziroma se obere. Kakor hitro je hmelj pripravljen za prodajo, ga pridelje ves dotični okraj prodajni zadrugi, ki ga prevzame ter razvrsti po kakovosti v 1., 2., 3. ali 4. razred.

Da bi se pa kvalifikacija v redu izvršila, naj bi se izvolila tri- ali petčlanska komisija, ki bi obstajala iz enega ali dveh članov tiste

občine ter enega ali dveh članov strokovnjakov prodajne zadruga in enega predsednika. Dva, oziroma trije člani bi bili stalni, ostali pa bi se za vsak okoliš, oz. občino menjali.

Tako kvalificiran hmelj prevzame v shrambo in izključno prodaja zadruga. V primeru pomanjkanja prostorov pa bi ostal lahko hmelj v vrečah in klasificiran, toda plombiran, nekaj časa kar pri pridelovalcu, da bi se napravil prostor. Vsak hmeljar, ki odda hmelj prodajni zadrugi, dobi potrdilo na toliko in toliko stotov hmelja 1., 2., 3. ali 4. vrste zaradi prodaje. Obenem pa bi prejel na račun 10 do 20% od približne vrednosti hmelja. Da bi pa bilo za prvi prevzem dovolj denarja na razpolago, bi bilo treba preskrbeti za prva izplačila potreben kredit na podoben način kot se dobi danes za obiranje hmelja.

Prodajna zadruga bi potem samostojno in po najboljši uvidevnosti, torej brez vsakega posredovanja raznih mešetarjev prodajala hmelj naravnost inozemskim kupcem ter izplačevala pridelovalcem zneske sorazmerno po odprodanem hmelju brez ozira na to, ali je hmelj dotičnega producenta že prodan ali ne, in to tako dolgo, dokler ni ves hmelj prodan. Najkasneje junija ali začetkom julija vsakega leta bi se napravil letni obračun ter bi se ob tem času, ako bi ne bilo mogoče že poprej, določila povprečna cena za vsako vrsto posebej, istočasno pa bi se hmeljarjem izplačal še ostanek.

Recimo, da je bilo nekaj hmelja prodanega od 20 do 30 Din za en kilogram, od tega zneska bi bila povprečna cena recimo 25 Din za 1 kg. Na ta način bi nobeden ne dobil najvišje, pa tudi ne najnižje cene, pač pa vedno srednjo povprečno ceno. Vzemimo tudi primer, da bi ostalo ob zaključku leta nekaj hmelja neprodanega. Ta hmelj bi se naravnost črtal za dotično leto, vsak hmeljar pa bi dobil seveda radi tega manjšo povprečno ceno, ker bi se skušal neprodani hmelj samo tedaj vnovčiti, ako bi bile primerne cene; v nasprotnem primeru pa bi se komisijsko uničil, ako bi ga ne bilo mogoče prodati v dveh letih.

Tu je podano samo v glavnih obrisih delo te zadruga. Podrob-

nosti o delovanju bi se pa morale šele določiti. Zavzelo bi preveč prostora, ako bi jih na tem mestu obdelal.

In kakšne koristi bo imel hmeljar od prodajne zadruga?

Prvič. Ne bilo bi mu treba več skrbeti za prodajo ter bi že vnaprej vedel, da dobi za svoj pridelek dobro povprečno ceno.

Drugič. Odpadle bi vse provizije, difference v ceni in razni stroški pri nakupu mešetarjev, ker bi se hmelj prodal brez posredovanja naravnost kupcu. Kupcu bi se radi tega zmanjšali režijski stroški za najmanj 5 Din pri kg. Ako vzamemo, da se pridelava pri nas samo 20.000 meterskih stotov hmelja, zneske to 10.000.000 Din, kateri znesek bi prišel v prid hmeljarju. Posebno pa bi prišel ta velikanski znesek v poštev v slabih letih, ko ima hmelj nizko ceno. Mislim, da bi se vsak hmeljar pošteno oddahnil, če bi pri nizki ceni prejel mesto Din 5.— Din 10.— za kilogram, do katerih bi mu pripomogel ravno ta način prodaje.

Tretjič. Ravno radi klasifikiranja hmelja bi se gotovo zboljšala kvaliteta našega hmelja. Vsak hmeljar bi se trudil, da pridelava kolikor mogoče največ 1. vrste blaga, ker bi mu bila cena mnogo višja, kakor hmelju slabših vrst.

In kar je končno najvažnejše pri tem načinu prodaje: odpadlo bi za nas vse tako škodljivo ponujanje hmelja, ki ga vidimo danes, če nastane v kupčiji majhen zastoj. Ker se ravno takrat hoče hmeljar iznebiti hmelja na vsak način, s tem neusmiljeno tlači in uničuje ceno. Pri tem ne škoduje samo sebi, ampak vsem hmeljarjem!

Z novim načinom prodaje bi odpadlo vsi škodljivi pojavi v naši hmeljski trgovini.

Našteli bi lahko še vse polno dobrih strani te prodaje, toda mislimo, da si lahko vsak hmeljar že iz navedenih dejstev ustvari sodbo, da bi bila prodajna zadruga v okviru „Sloge“ le njemu v korist.

Zatorej hmeljarji, pristopajte h kmečko-delavski zadrugi „Slogi“, ker samo tako si lahko izvojimo boljše cene. Na poslance, oblasti itd. se danes ne moremo več zanašati, ker imamo že prebriske izkušnje. In kar store, to koristi le prekupcem in mešetarjem, ne pa nam hmeljarjem, ki garamo od ranega jutra do poznega večera, če hočemo pridelati čim več do brega blaga. Kar izkupimo danes, to je le napitnina, vse drugo pa roma v tuje nikdar dosti polne žepe.

Hmeljarji! Naša naloga je, da postane vsak hmeljar ud slovenske kmečko-delavske zadruga „Sloge“!

Dokler pa nimamo zadruga...

Ker je pa za letoš prepozno, da bi že skupno nastopili v okviru gospodarske kmečko-delavske zadruga „Sloge“, naj se vsi hmeljarji ravnajo po naslednjih navodilih:

1. V vsaki vasi organizirajte ocenjevalno komisijo, ki bo tudi hmelj ocenila in uvrstila po kakovosti, tako da bo vsak hmeljar vedel, koliko in kakšnega blaga 1., 2. ali 3. vrste ima. Na ta način se bo lažje ravnal glede cene pri prodaji.

2. Ne ponujajte hmelja, posebno ne, če ni povpraševanja. Zahtevajte vedno najvišje dnevne cene.

3. Ne prodajajte takoj vsega hmelja. Prodajte postopoma, na ta način pridete najbolj gotovo do dobre povprečne cene. Istočasno se pa ne ustvarja nadponudba.

4. Glede odjema vzorcev se ravnajte po hmeljskih običajih, po katerih se morajo vzorci prodanega blaga zapečatiti, posebno tisti, ki so potrebni za kontrolo pri prevzemu hmelja.

5. Zahtevajte za vzorec, ki ga daste kupcem in prekupcem, plačilo, in sicer najmanj Din 5 za ročni vzorec.

Brezplačno dajte samo tedaj vzorce, kadar je kupčija že sklenjena, ker se rabijo ti vzorci po hmeljarskih običajih le za kontrolo pri prevzemu. Samo tako bomo odpravili zbiranje vzorcev od raznih mešetarjev, ki potem tako nabrani hmelj prodajajo in zaslužijo pri tem težke denarje.

6. Ocenjevalna komisija v vsaki vasi in tudi vsi hmeljarji naj pazijo, da kupci in prekupci ne delajo kakšnih nepravilnosti in zlorab ter da ne bi potiskali cen navzdol. Zavzemite se vsi složno za vsakega hmeljarja, kateremu bi se godila krivica.

7. Zbirajte vse potrebne podatke ter jih takoj zapišite, oziroma sestavite zapisnik, ki naj bo od prizadetega in vseh navzočih pri podpisan.

8. Sporočite vse take primere „Hmeljarskemu odseku kmečko-delavske zadruga „Sloge“ v Žalcu. Ta bo potem vse take podatke objavljala ter krivce javno ošibala, oziroma proti takšnim zlorabam sodnijsko nastopala.

9. Glede obiranja velja staro pravilo: leno obirati in že pri obiranju razvrstiti hmelj. Ravno tako sušite hmelj pravilno, ne preveč ne premalo. Temperatura v sušilnici naj se suče med 40—45° C. Do kupca bodite pošteni, posebno če vi zahtevate poštenja. Dajte mu samo tisto blago, katerega ste mu res prodali.

10. Organizirajte se vsi v kmečko-delavski zadrugi „Slogi“, ker samo v skupnem nastopu si bomo pribojevali za naš hmelj res poštene cene. Najlepši zgled nam dajejo Hrvati, ki so si po svoji zadrugi „Slogi“ pribojevali boljše cene svojim pridelkom.

Hmeljarji, pomnite, le v „Slogi“ je moč. Kar smo letos in prejšnja leta zamudili, se zamujeno in izgubljeno. Prihodnje leto moramo enotno nastopati in dosegli bomo, kar hočemo.

Številke

Vsa Jugoslavija ima 4.327.000 kmetov, ki plačujejo zemljarijo. Okoli 400.000 kmetov ne plačuje zemljarije. 95% posestnikov ima 49% (malo manj kot polovico) koristnega zemljišča, ostalih 5% pa ima nekaj več kot polovico.

V naši državi je 9800 posestnikov, ki ima nad 100 ha zemlje, 6070 jih ima nad 200 ha, 3290 nad 500 ha in 2020 nad 1000 ha.

Lep zgled zanimanja za naš list.

Iz Petrovč pri Žalcu nam poročajo, da je bilo tam prodano od zadnje številke „Slovenske zemlje“ 171 izvodov. Somišljeniki, posnemajte ta zgled tudi drugod!

Delavski vestnik

Velika manifestacija delavske enotnosti ...

Proslava je za nami. Na Jesenicah, kjer so se naši predniki nekaj skrivali po hostah, da so mogli zborovati, se je zbrala velikanska delavska armada iz vseh krajev Slovenije, da skupno z nami proslavi naš veliki praznik tridesetletnega dela.

V soboto, v prvih dopoldanskih urah, je množica naših kovinarjev z godbo, zastavami in pevci pričakovala na postaji drage nam goste. Vlak z vlakom je prihajal in iz vsakega se je vsulo nekaj stotin naših borcev. Po sprejemu je krenil sprevoz na vrt Delavskega doma, kjer je goste pozdravil v imenu podružnice ZKDJ tovariš Kralj. Po kratkem odmoru, ureditvi prenočišč in prehrane, se je množica spet razšla na razne izletne točke naše okolice. Zvečer je bila slavnostna akademija na vrtu z zelo dobro izbranim programom. Posamezne točke programa so delovale kot ogenj na množico, ki je predvajatelj tudi primerno nagradila. Na žalost je preprečil dež celotno izvedbo.

Toda glavno je prišlo šele sledečega dne, to je v nedeljo. Že ob 5. uri zjutraj je bila budnica, pri kateri so sodelovale tri godbe. Okoli 8. ure so se začele množice zbirati okrog Delavskega doma, od koder se je ob 9. uri razvil slavnostni sprevoz. Šele tedaj smo lahko opazovali manifestacijo, kakršne še niso videle Jesenice. Velikanska kača se je raztegnila po cestah in objela vse Jesenice. Sprejaj lepo število kolesarjev z okrašenimi kolesi, za njimi sedem rdečih praporov, za katerimi so stopali naši jublanti. Ponosno so stopali za prapori, ki predstavljajo idejo, za katero so se toliko let borili. Sledile so razne delegacije in upravni odbor podružnice. Nato pride najlepše — naša mladina. Ganjeni smo opazovali mimohod našega naraščaja, ki je veselo vzklikajoč budil v nas zaupanje v uresničenje boljše bodočnosti. Sledile so: jeseniška kovinarska godba, del naših kovinarjev, godba „Zarja“ na čelu ljubljanskih gostov, godba „Zarja“ iz Dobrunj, gostje iz Celja, Guštanja, Hrastnika, Kranja, Tržiča, Litije, Maribora, Trbovelj, Zagorja, Lesc, Borovnice in ostalih krajev Slovenije. Potem je prišla železničarska godba iz Celja in nato kot zaključek še ostali del gostov in kovinarjev.

Nad 4000 udeležencev je bilo v sprevodu, vsi tovariško razporejeni, zavedajoč se svojega poslanstva, svoje moči in svoje bodočnosti. Čvrsto in ponosno je korakala naša delavska armada po jeseniških ulicah, navdušeno vzklikajoč enotnosti, svobodi, pravici.

Pri povratku je krenil sprevoz spet na vrt Delavskega doma, kjer se je zbralo sedaj nad 4500 zborovalcev. Slavnostno zborovanje je začel tovariš Kralj. Njegov prvi pozdrav je veljal naši mladini, kar so vsi zborovalci sprejeli z velikanskim navdušenjem. Nato je pozdravil tudi vse navzoče delegacije in zastopstva ter goste, enako tudi tiste, ki radi težkih razmer niso mogli biti navzoči pri

teji naši manifestaciji. Sledili so pozdravi stavbincev iz Ljubljane, Zveze monopolcev, celjskih in kranjskih delavcev, delavskih žena in deklet, Medstrokovnega akcijskega odbora iz Ljubljane, hrastniških steklarjev, delavcev iz Tržiča in Most, demokratične akademske mladine, delavcev iz Litije, iz Borovnice, delavskih žena in deklet iz Celja, delavske mladine z Jesenic, Prijatelja prirode iz Kranja, kmečkih delavcev iz Hrastnika, Medstrokovnega akcijskega odbora iz Maribora, Zveze rudarjev iz Trbovelj, Vzajemnosti iz Kranja, delavcev iz Mežiške doline in Kamnika, članov gospodarskih zadrug in rudarjev iz Kočevja. Nato je pozdravil tovariš Kralj še posebej vse jublante in počastil tudi tiste, ki so za našo stvar padli. Sledilo je čitanje došlih pozdravov in nato glavni referenti: predsednik podružnice tovariš Perko, ki je v lepih in kratkih obrisih podal zgodovino našega 30-letnega boja; delegat naše kovinarske centrale tovariš Čurkovič, predsednik Delavske zbornice tovariš Sedej in predsednik Strokovne komisije tovariš Leskovšek. Vsi govorniki so bili burno pozdravljeni in večkrat prekinjeni z navdušenim aplavzem. Pri čitanju došlih pozdravov iz Češkoslovaške in Francije je godba zaigrala himno, katero so vsi zborovalci počastili stoje z dvignjeno pestjo. Tudi „Delavski pozdrav“, ki so ga zapeli naši pevci ob spremljevanju godbe ob zaključku zborovanja, so vsi zborovalci enako počastili.

Tako je potekel glavni program te proslave v edinstveni manifestaciji za skupnost, za svobodo in bratovstvo. Med navzočimi ga ni bilo, ki ne bi bil navdušen ob pogledu na to množico, na naše prapore, pod katerimi so nastopali govorniki, pozivajoč delavstvo v enotno fronto proletariata. Nemo goče je opisati silno navdušenje delavskih množic. Kakor veletok so korakale, vzklikale, ploskale in tako dajale izraza svojemu hotelju, svoji čvrsti volji, da živi, da dela in zmaga.

Tovariši in tovarišice! Prepričani smo, da ste odnesli domov vse naše pozdrave, ki smo vam jih izročili ob vašem odhodu. Prepričani smo, da boste povsod tolmačili naše volje in naše skupnosti in v naprej še bolj samozvestno in bolj pogumno korakali po začrtani poti, k našemu končnemu cilju. Videli ste, da nismo sami, da smo združeni v tako mogočen činitelj, s katerim bodo morali naši nasprotniki vedno in povsod računati. Zato naprej na delo, gradimo in dogradimo svojo skupnost, da postanemo še močnejši, tako močni, da lahko tudi sebi zgradimo boljše bodočnost.

Ta velikanska proslava nam je dala novih pobud, nove moči in novega zaupanja v našo moč in našo bodočnost. Neopaženi so so ostali nasprotniki, ki so pričakovali naš polom, in vedno trdili, da nas nič več ni. **Mi smo pa korakali, še bomo korakali in vedno več nas bo!**

Družnost!

... in njen odmev

„Slovenec“ od preteklega torka je prinesel poročilo o proslavi 30-letnice podružnice ZKDJ na Jesenicah, ki se je vršila dne 15. in 16. avgusta. Če bi dopisnik o tej proslavi napisal stvari, ki ustrezajo resnici, bi bilo vse v redu. Toda namen tega poročila je preveč prozoren. Na eni strani naj zabriše impozantno disciplino in vso dostojno izvršeno proslavo, na drugi strani naj pa še podenuncira.

Če dopisnik pravi, da proslava ni „potekla tako, kot se spodobi“, temveč v manifestaciji delavske skupnosti in vzajemnosti, samo javno dokazuje, koliko mu je pri srcu „socialno izboljšanje delavstva“.

Vzkliki „dol s čuki“, „dol s farji“, „dol s klerikalci“, „dol s Kerkovim domom“, o katerih piše dopisnik, so gola podtikavanja ali pa izrodek vroče želje dopisnika in njegovega ožjega kroga, da bi taki vzkliki res padli, da bi imeli s tem sredstvo za **razbijanje vse delavske skupnosti** v imenu „socialnega izboljšanja delavstva“.

Zakaj ni raje napisal resničnih vzklikov, ki so padali kolektivno, kakor: „živela svoboda“, „živela demokracija“, „živela proletarska solidarnost“, „dol s kapitalističnim suženjstvom“, „dol s fašizmom“?

Najbolj gnusno pa je podtikanje manifestiranja za Rusijo in Špani-

jo. S tem stavkom naj bi bil kronan namen tega dopisa, dopisnik pa odlikovan v znamenju krščanske pravičnosti.

Zakaj resnicoljubni dopisnik ni napisal števila udeležencev, zakaj ni omenil govorov posameznih govornikov, ki so izzveneli vsi v poziv za združitev vsega delavstva brez ozira na politično prepričanje? Zakaj ni omenil mogočne manifestacije za zavezniško Francijo, katero spretno vodijo ljudski zastopniki in katere delo odobrava celo pariški kardinal Verdier? Zakaj ni napisal, da Jesenice še niso videle tako mogočne in disciplirane manifestacije za socialno pravičnost, proti vojni in fašizmu?

Zakaj tega ni storil, si lahko mislimo! Celo njegovi somišljeniki so priznali to discipliniranost, seveda tisti somišljeniki, katerim ni namen denuncijanstvo in demagogija, temveč blaginja delavstva.

Mi razumemo, da ga boli, ko delavstvo spoznava, kje mu je mesto in da je pri tem brez moči. Samo naj vzame v roko ogledalo, da spozna svoj denuncijantski obraz. Mogoče tudi spozna, da je v korist delavskega socialnega izboljšanja najboljša, da v miru molči.

Udeleženci in opazovalci.

Jeseniški stavbinci

Mezdno gibanje stavb. delavcev še vedno traja. Dočim so vsi manjši stavbeni podjetniki že pristali na naše stavljenе pogoje (tako sedaj tudi stavbeni mojster g. Svetina z Bleda, pri katerem so začeli že včeraj delati), se stavbeni podjetji „Slograd“ in „Dedek“ na vse kriplje branita priznati naše upravičene zahteve in rajši zvijačita z raznimi letki in stavkokazi. Toda do sedaj brezuspešno. In prepričani smo, da s takimi zvijačami tudi v bodoče ne bo nič boljše.

Tukaj se vidi, na kakšen način izigravajo naše že do skrajnosti izčrpane delovne sile, samo da dobiček teh velepodjetij še bolj povečajo, pa čeprav pri tem poginemo od lakote. Če so mogla vsa mala stavbena podjetja pristati na naše delovne in mezdne pogoje, je jasno, da bi to še lažje storili ti dve velepodjetji, ki pritiskata z umazano konkurenco na ostale in jih silita, da morajo tudi oni piti svojim delavcem kri, če nočejo iti na boben. Čas je, da oblast take stvari prepreči.

Veseli smo, da nas vsa tukajšnja javnost v tem boju s simpatijami spremlja, posebno okoliški kmetje, ki nas tudi podpirajo z raznimi prispevki. Ta teden smo osnovali

tudi kuhinjo, kjer dobivajo hrano vsi udeleženci brez razlike, pa tudi neorganizirani. Seveda so ti sedaj obljubil, da se bodo takoj, ko primejo spet za delo, organizirali. Prav je, da so tudi neorganizirani spoznali, kaj se pravi organizirana borba in kakšno vrednost ima organizacija za delavstvo. Kuhinja sedaj že dobro deluje. Blaga za kuho imamo vedno dovolj, saj nam ga prinašajo z vseh strani, za kar se tudi vsem darovalcem tovariško zahvaljujemo.

Stavbinci g. Svetina, ki so 20. t. m. pričeli ponovno z delom, so nam tudi obljubili svojo pomoč. To je tudi pravilno. V skupni borbi smo dosegli uspeh, katerega oni sedaj že uživajo. Zato je njihova dolžnost, da nas v naši nadaljnji borbi podprejo, tako da tudi mi to dosežemo, kar oni že imajo. Tako se bomo lahko še nadalje borili in oprti na podporo vseh bomo gotovo izvojevali tudi lepo zmago.

Vsej javnosti pa kličemo, posebno našim tovarišem kovinarjem in vsem trgovcem in okoliškimi kmetom: **naša zmaga je tudi vaša zmaga — zato podprite nas!**

Jesenice, dne 21. avgusta 1936.

Stavbinci Jesenic in okolice.

Delavske razmere v Škofji Loki

Naj malo opišem razmere v našem okraju. Postaja čim dalje bolj industrijski. Večji obrati v našem okraju so tovarna klobukov „Šešir“ s 170 delavci, tekstilna tovarna Thaler in drug in predilnica „Intex“, ki obe zaposlujeta 130 delovnih moči. Lesni podjetji Fr. Hainricher in Fr. Dolenc pa imata

100 delavcev in delavk. Kakor povsod, se je tudi škofjeloško delavstvo po desetletnih izkušnjah združilo v svoje stanovske organizacije. Zaveda se, da posamezni delavec ne pomeni nič. S tem je dalo poudarka svoji stanovski zavednosti in napravilo konec tudi špeku-

lacijam posameznih podjetnikov z ubogo delavsko rajo.

Ne smete si pa misliti, da je bilo to združenje zgrajeno brez žrtev! O vsem tem bi se dalo mnogo, mnogo pisati. Vendar danes ni naš namen pisati o preteklih žrtvah. Vidimo namreč, žrtev še ni bilo dovolj, da se jih je nekaterim še zahotelo.

V podjetju Franc Dolenc se je delavstvo po zgledu v drugih podjetjih organiziralo. Posledica te **korajže** je bil odpust 18 delavcem. Ker pa delavstvo danes ni več tako sebično, kakršnega je splošna vzgoja hotela napraviti, so se tisti delavci, ki so še ostali v delu, sporazumeli, da žrtvujejo del svojega bornega zaslužka za tovariše, ki bi bili na cesti brez vsakega sredstva za preživljanje. Zato je predlagalo podjetje, da ostanejo vsi na delu pri skrajšanem delavniku.

To pa, da si je delavstvo upalo kdaj drugače misliti, kakor pa je bila doslej navada, je naletelo na strahovit odpor pri lastniku podjetja. Delavci pa so se tudi zavedali, da pač ni sile na svetu, ki bi jim branila, da žrtvujejo še od

malega, kar dobijo za svoje delo, še za svoje tovariše. Delavci so solidarno začeli mezdn gibanje in hočejo do poslednjega trenutka braniti to svojo skupnost, ki je za nje edina rešitev.

Delavci tudi popolnoma upravičeno pričakujejo, da bo oblast storila svojo dolžnost do tistega, ki je zaščite danes najbolj potreben. S tovariši pa simpatizira vsa poštena škofjeloška javnost. Mi jim kličemo: **Naprej do zmage!**

H koncu pa mislimo, da je potrebno, da omenimo tudi še nekaj stvari.

Na sestanku delavstva dne 16. avgusta, ki se je vršil v gostilni „Plevina“ in na katerem je bila zastopana večina delavstva v okraju, se je med drugimi sklepi dosegla izvolitev „akcijskega odbora“, čigar naloga je, da delavstvo brez razlike v svetovnem nazoru nastopa enotno za doseg svojih pravic. Seveda pa je zamisel tega akcijskega odbora širša. Upamo, da se bodo uspehi v najkrajšem času pokazali. Vsem pa, ki ste dobre volje, kličemo: **Živela kmečko-delavska vzajemnost!**

„Nevtralne“ liste

Ob doslejšnih občinskih volitvah smo opazili, da tekmuje v večini primerov z listo JRZ samo še ena lista, torej skupaj le dve. Po navadi zmagojuje z malo večino glasov liste JRZ, dočim druge liste nimajo posebnega uspeha. Pri tem se imenujejo večkrat te liste „gospodarske liste“, kar zveni nevtrarno, nepolitično, nadstrankarsko. Glasila JRZ očitajo „gospodarskim listam“ neodkritosrčnost in nenačelnost, češ: to so slučajno zbrani najraznovrstnejši ljudje „od skrajne desnice do skrajne levice“. V najnovejšem času pravijo tudi, da so te liste nasprotnice „tradicionalne slovenske skupnosti“.

Če najdete na takih listah osebe, ki so se svetile v vrstah JNS, je očitek neodkritosrčnosti in nenačelnosti brez dvoma upravičen. Ker so take liste z bivišimi jeenesarji v resnici neodkritosrčne in nenačelne, volilcem niso všeč, čeprav so tako „nevtralno“ naslovljene. Volilci zato izostajajo, če ne oddajajo glasu z manjšim odporom celo listi JRZ. Da se pripadniki nekdanj vsemogočne in še danes policijsko dovoljene stranke skrivajo za nevtralnimi, gospodarskimi naslovi, je samo na sebi dovolj sumljivo, in sicer tudi za tiste, ki se s temi pripadniki samo prehodno družijo. Vse kaj drugega je bilo leta 1933, če so skupine, katerih politični izraz je bil prepovedan, izbrale nevtralno zveneče ime.

Dosedanji izidi nadomestnih volitev učijo tedaj z loparjem po glavi, da je družba s pripadniki JNS poroštvo za poraz. Učijo nas pa tudi, da je nesmisel dajati listam „nevtralno“ lice. Sam sedajni režim je poudaril politični značaj teh občinskih volitev. Kdor v takih okoliščinah pokriva svojo smer v volitvah z „nevtralnim ali gospodarskim“ imenom, zakriva resnični značaj svoje liste, ustvarja vtisk neodkritosti in — zapravlja volilce. Če so volitve politič-

ne, kar so (zakaj, bomo skušali še pojasniti s posebnim sestavkom), morajo liste kandidatov, ki hočejo imeti značaj resnosti in odkritosti, iti v boj kot politična skupina s političnim programom. Da bo ta naloga bolj vidna, hočemo opozoriti še na naslednje:

Policijsko dovoljena JNS se je upala s pravim imenom nastopiti edinole pri občinskih volitvah leta 1933, pa še takrat je lovila po nekod kratkovidne kaline z nevtralno „napredno nacionalnostjo“. Leta 1931. je šla v državnozbornske volitve kot nekakšna četa „strokovnih patriotov“ ali „patriotičnih strokovnjakov“ pod nosilcem Živkovičem. Leta 1935. se je pa na tistem pridružila „Jevtičevi listi kraljevske vlade“; obakrat je določila nosilca belgrajska čaršija. Tudi dandanes ni verjetno, da bi dvignila JNS za občinske volitve svoje „zastave“; kajti korist, čeprav majhna, se ji obeta samo v kalnih vodah umetne „nevtralnosti“. Če se pa tega zavedamo, moramo tudi spoznati, da izvira težnja po „nevtralnih“ listah od tistih ljudi, ki so vsa leta teptali pravičnost v blato, demokracijo pa smešili s ponaredbami. Iz tega sledi, da moramo predloge za skupen „nevtralni“ nastop nujno šteti za predloge, s katerimi se hočejo krajevni mogotci JNS, čeprav najbrže po rezervistih ali kaprolih stranke, **vtihotapiti na liste ljudskega gibanja**, dočim posojajo generale in štabno osobje nekim drugim listam, ki si jih tudi dajo na posodo.

Naša naloga bodi, da se bodo pripadniki JNS, če jih že mika udeležba pri občinskih volitvah, morali razkrinkati kot taki, pa naj se vrstijo na lastnih listah ali pa so izposojenci. To bomo dosegli, če bodo naše liste res liste ljudskega gibanja, liste ljudskih mož, Slovencev iz vrst delovnega ljudstva. Potem se ne bodo več pojavljale ponaredbe, kakor na Vrhnikih, kjer je JNS sestavila „kmeč-

ko-delavsko listo“, da sta morali „Slov. zemlja“ in „Del. politika“ javno opozarjati na to ponaredbo. Potem tudi ne bo nič vlekel drugi nameravani trik, namreč kandidiranje „delavcev“ na čelu kakih „delavsko-naprednih list“, ki se borijo zoper „klerikalnega zmaja“.

Če se torej današnji dedič režimov JNS tu in tam ne obotavlja sprejeti na odprto mesto seznamov take ljudi, ki so se „odliko-

vali“ v vrstah JNS, ko je ta izmoggavala ljudstvo, naj se vsaj tisti, ki si prizadevamo za zmago slovenskega ljudskega gibanja, pod nobenim pogojem, zaradi nikakršne krajevnosti ne vežimo z ljudmi iz JNS. Samo boj za slovensko svojepravnost in neposredno občino zoper in brez JNS bo pošten in resen ter bo privabil volilce.

Dr. Ivo Štempihar

Priprave za občinske volitve

Naročniki in bralci nam stavlja jo vprašanja, kako je s to ali ono stvarjo, ki se tiče občinskih volitev. To je dokaz, da vlada med našimi somišljeniki za volitve živo zanimanje. To je pa tudi dokaz, da nam naročniki in bralci zaupajo in da vedo, da bodo pri našem listu vedno našli podporo v svojih težnjah in prizadevanjih. Mi smo tega zanimanja in zaupanja veseli in smo nanju ponosni.

Ker se pa vprašanja ponavljajo, bomo od sedaj naprej nanje odgovarjali v listu. To bomo storili tudi zato, da se tisti somišljeniki, ki se dosedaj niso pobrigali za volitve, zdramijo in lotijo dela.

Naročnik z Dolenjskega nas vprašuje: „Ali je dovoljeno, da kmetje možje, ki se jih edinih tičejo volitve, skličejo sestanek, da se pogovore, katere kandidate bodo izbrali za prihodnje občinske volitve? Ali je treba tudi tak sestanek prijaviti oblastem?“

Odgovor: Da, tudi tak sestanek je treba prijaviti, če je posvet namenjen izključno pretresanju ene ali več v naprej določenih vprašanj. Zakon o društvih, shodih in posvetih je še vedno v veljavi. Tudi „Samouprava“, uradno glasilo JRZ, pravi v svoji številki od 21. t. m., da so politični zakoni, med njimi torej tudi ta, „prilicno reakcionarni“. Vendar dodaja, da je vlada vpeljala tako demokratičen način v upravi, da je strogost zakona ublažena do skrajnih meja in da bodo prihodnje volitve bolj svobodne, kakor pa pod nekdanjimi mnogo bolj svobodnimi zakoni. Zato svetujemo vsem, ki imajo 25 Din odveč za prijavo, da se o tem prepričajo.

Razume se pa samo ob sebi, in zakon to tudi izrecno pravi, da niso potrebne nobene posebnosti za prijateljski, družabni sestanek, na katerem se govori o vsem mogočem.

Isti naročnik nas še sprašuje: „Lanskega oktobra je ves naš odbor s predsednikom vred dal ostavko. Ali sme ta odbor kandidirati pri teh občinskih volitvah?“

Odgovor: Zakon o občinah pravi v § 28, t. 6 samo, da ne morejo biti odborniki tisti, ki brez upravičenega razloga niso sprejeli odborniške dolžnosti ob poslednjih volitvah. Po našem mnenju smejo torej vsi odborniki, ki so dali ostavko, pri teh volitvah zopet kandidirati. Naročnik nam sicer ni navedel razloga ostavke; vendar so v tem primeru vsi odborniki svoje čase sprejeli odborniško dolžnost in jo tudi vršili dve leti in so šele potem dali ostavko. Ker pa so to prve volitve, pri katerih pride to vprašanje v poštev (do sedaj so se po obstoječem zakonu

vršile samo ene volitve), še nimamo odločb. Ker pa sodišče odloča o pravilnosti ali nepravilnosti liste brez priziva, svetujemo, da posebno v takih primerih somišljeniki ne čakajo z vložitvijo liste do zadnjega trenutka, temveč da jo vložijo vsaj 14 dni pred volitvami. Tako bodo imeli časa napraviti novo, če sodišče prvo zavrne.

In še tretje vprašanje: Ali lahko imenujemo svojo listo „Gospodarska sloga“?

Odgovor: Po zakonu se lista imenuje samo po nosilcu. S tem se je morda hotelo poudariti, da so važne samo ali predvsem osebe. Življenje pa je pokazalo, da ta zakonita določba ni izbrisala potrebe, da ima lista tudi svoj politični, programatični pomen. Ta pomen pa se najbolj kaže v imenu. Zato bodo povsod liste imele posebno ime.

Predlog naše ga naročnika pa se nam ne zdi dober, in to iz dveh razlogov. Prvič bi moglo nastati zameševanje z „gospodarsko“ drugo „Slova“, ki je nepolitična in samo „gospodarska ustanova“. Drugič se nam pa zdi, da je to ime preveč nevtrarno. Pokažite svoj program! Izpovejte ga v imenu svoje liste! Iz nekaterih krajev nam poročajo, da bodo listo imenovali „Kmečko-delavska zveza“, od drugod zopet, da se bo imenovala „Slovenska združena opozicija“, mnogi pa bodo postavili listo „Slovenske ljudske fronte.“ Izbirajte in določajte po svojih krajevnih razmerah.

V boj za našo kmečko občino!

Pod tem naslovom poziva „Kmetški list“ svoje čitatelje k pripravi za občinske volitve in zahteva, naj bodo občine v kmetških rokah. Pri tem misli, naj bi bile občine v rokah kmeta dr. Kramerja, kmeta Pučlja Janeza, senatorja iz Velikih Lašč, kmeta-geometra in poslanca Mravljeta in še drugih kmetov, ki pridelujejo svojo koruzo po tistih ulicah okrog ljubljanske kazine.

Tudi mi pravimo, da se je treba pripraviti. Vemo pa, da nas kot pristaše bivše SKS vežejo navodila, ki jih v tem pogledu izdaja vodstvo bivše KDK. Glavno navodilo pa je, da se pod nobenim pogojem ne smemo uslužiti JNS. Pazite torej dobro, tovariši, da ne boste nasledli agentom ljubljanske kazine in JNS, ki bodo prihajali do vas. Naše mesto je na listah združene opozicije. Složno bomo nastopili s svojimi sotrpini-delavci, da postavimo na čelo naših občin poštene občinske uprave.

Pristaši bivše SKS.

Svetovni kongres mladine v Ženevi in svetovni zbor za mir v Bruslju

Mladinsko delovanje za mir in priprave za svetovni kongres mladine sta pri nas doživela precejšnje motnje, ko je „Slovenec“ zaglal o tem kongresu hrup, da je to prikrit komunističen kongres.

Čakali smo, da bo ljubljanski odbor, ki je za to pristojen, ta udarec pravilno prestregel — pa se to ni zgodilo. Skrajni čas pa je že, da se pojasni, kaj je prav za prav s to gonjo v „Slovenecu“. Storim to na lastno pobudo.

Opozorjam na članek „Pax Romana“ ne pojde v Ženevo“, ki je bil objavljen v „Slovenecu“ dne 12. julija tega leta. V tem članku poskuša „Slovenec“ dokazati, da „bo ženevski ‚mirovni‘ kongres enostavni mednarodni propagandni komunistični kongres“. Ta članek zaključuje uredništvo z opombo, ki naj dokazuje upravičenost neudeležbe katoliških organizacij na tem kongresu s tem, da tendenčno navaja podpise na pozivu za udeležbo kongresa (na prvem mestu navaja Marcela Cachina, predsednika političnega urada francoske komunistične stranke). V nekem drugem članku omenja „Slovenec“, da je kongres preložen v Bruselj, ker v Ženevi zanj ne morejo prevzeti odgovornosti.

Povsem razumljivo je, da so take vesti slovensko javnost vznemirjale in da komunistom naklonjeni niso več s tako vnemo sodelovali kakor prej.

Kaj je resnica?

Vršita se dva kongresa (česar „Slovenec“ nikjer ni povedal):

1. svetovni kongres mladine (congrès universel de la jeunesse), ki ga priredi Liga društev za Društvo Narodov in ki se vrši od 31. avg. do 7. sept. t. l. v Ženevi.

2. svetovni zbor za mir (rassemblement universel pour la paix) od 3. do 6. sept. t. l. v Ženevi, ki ga sklicuje organizacija pod istim naslovom in ki je preložen v Bruselj.

Iz tega lahko izvajamo: radi nepoučenosti slovenske javnosti (še celó mladinskih mirovnih odborov!), so lahko „Slovenčevi“ član-

ki zadeli neprijetno in napravili škodo.

Ugotavljamo torej lahko, da je „Slovenec“ ali v usodni zmoti ali pa v skrajno nepristojni demagogiji napravil škodo. Verjetnejše je, da v demagogiji; kajti člankar je gotovo bral v „Voix des Étudiants“ tudi naslov poziva — ne pa le podpisov, ki so mu bodli v oči.

Ugotavljamo, da Cachin, Pierre Cot, Daladier itd. — in politične osebnosti sploh — niso pozivali na kongres mladine, pač pa je to storila Liga društev za Društvo Narodov in pa veliki mirovni borci Lord Cecil, Selma Lagerlöf, Murray, Ruysen, Rolland in drugi — ki jim „Slovenec“ menda ne bo tudi hotel očitati zvez z Moskvo.

Liga društev za Društvo Narodov je tudi sama zanimala te izmišljene vesti o svojem mladinskem kongresu — tega zanikanja pa „Slovenec“ ni objavil.

Za mir in mednarodni sporazum — in pri tem ostanemo — morajo delati vsi pošteni mladi ljudje brez izjeme. Če slovenska katoliška mladina ne bo hotela složno delati za mir z mladino vseh drugih prepiranj, potem si bomo lahko ustvarili le eno sodbo, ki se glasi:

Katoliški mladini, ki je pod vplivom „Slovenca“, ni za mir.

Tega pa ne moremo verjeti, kajti katoliška mladina vseh narodov se kongresa v Ženevi udeleži — zakaj se ga torej slovenska ne bi?

Prepričan, da se vsa slovenska mirovna mladina s temi izvajanjem strinja, zaključujem z mednarodnim geslom:

Hočemo skupnost živih, ker nočemo skupnosti in enakosti mrtvih v skupnih grobovih bojnih poljan.

Od „Slovenca“ pa pričakujemo, da svojo zmoto ali napako popravi!

P. S. Da je bil ta članek poslan političnemu listu, je vzrok v tem, ker Slovenci sploh nimamo nepolitičnega lista oz. lista, ki bi ga vsi kot nepolitičnega priznavali.

Mariborčan.

Po slovenski zemlji

Ljubljana.

Težak položaj obrtnikov. — Kakor vsi delovni stanovi tako preživlja tudi obrtniški stan in še posebej čevljarji vedno hujšo krizo. Že takoj, ko pričneš iskati obrtni list, se zdi, da boš delal vse življenje za druge.

Kot pomočnik ne dobiš dela; če ga pa dobiš, zaslužiš pet mesecev v letu toliko, da imaš za sproti za hrano. Obledo in stanovanje pa moraš sprositi od dobrih ljudi ali se kako drugače nasloniti v breme drugim.

Če si pred vojno zaprosil za obrtni list, si dal za zadrugo in vse takse 6 kron, katere si zaslužil v poldrugem dnevu, kjer in kadar si hotel. Sedaj pa mora biti človek že precej imovit, da sme misliti na osamosvojitve. Obrtno dovoljenje stane nič manj kot 1600—1700 din. Kje so pa stroji, orodje, lokal i. t. d.? Za nameček pa moraš imeti še pravstveno spričevalo, kakor da bi bila to državna služba. No, in ko vse to skupaj

spraviš, sedeš in začneš delati, ako imaš kaj. Toda zdaj se šele začne križev pot.

Govorijo o podpori. Človek se ne hote vpraša, kje in v čemu jo podpirajo. Pa začneš računati. Ko se greš učiti, plačaš pogodbeno takso, ko hodiš v obrtno šolo, moraš plačati 30 din mesečno, ko delaš izpit, plačaš takso in ko iščeš obrtni list, plačaš že mastno takso. Torej tukaj ni sledu o kaki podpori. Poglejmo pa še davke: V mestu plača čevljarški mojster, ako dela sam, približno 900 Din letnega davka. More pa narediti na leto 280 parov čevljev. Na vsak par napravljenih čevljev pride 3.20 Din davka. Tovarna pa plača od para čevljev kvečjemu 20—45 par davka.

Tako se vidi v resnici „podpiranje obrti“. Ako bi hoteli gospodje obrt v resnici podpreti, bi obrtnikom zmanjšali davek, ali pa ga popolnoma črtali, namdestilo pa poiskali pri tistih, ki imajo vsako leto po par sto tisoč, milijon in

več milijonov čistega dobička. Vedno slišimo samo obljube; tega pa, kar bi nas res podprlo, nobeden od teh gospodov ne napravi. Vrana vrani oči ne izključuje.

Zopet se bliža čas, ko nas bodo hoteli slepiti z obljubami, da bi jim dali svoje glasove. Toda ne dajmo se voditi za nos. Saj vidite, da pridejo k nam samo takrat, kadar nas rabijo za lestvo, da bi po naših hrbtih splezali malo višje.

Naša dolžnost in naša korist bo, če se pridružimo kmečko-delavskemu gibanju, slovenski ljudski fronti, sem spadamo! Za svoje zaupnike si bomo izbrali može iz svoje sredine, in v strujenih vrstah korakali do zmage.

Ošaben Ivan.

Moste.

Saturnus d. d. Dne 10. t. m. smo imeli članski sestanek. Bil je zelo dobro obiskan, celo takšni so prišli, ki so bili na dopustu. Vse žene so bile med seboj solidarne, skoro v vsem so se znašle in soglašale. Le glede kuhinje, ki je last vsega delavstva, oziroma glede gospodarstva v kuhinji se niso upale spregovoriti. A upajmo, da bo drugič bolje.

Žene so se postavile na stališče, da se njihove zaupnice ne smejo premeščati iz oddelka v oddelk, da mora vsaka zaupnica in prav tako njena namestnica ostati tam, kjer je bila izvoljena. Nasprotno pa se je centralni blagajnik postavil na popolnoma tovarniško stališče, da tovarna sme to delati. Njegova izvajanja niso žela priznanja. Precej članov je izrazilo željo, naj se tov. centralni blagajnik zanima predvsem za blagajniške zadeve, v katerih je gotovo bolj sposoben. Večina je bila proti temu, da bi se vmešaval v zadeve, ki se tičejo organizacije, oziroma članstva. Delavstvo se ima za dovolj odraslo, da bo znalo samo odločevati v organizaciji in ne potrebuje zato nobenih varuhov.

Med moškimi sta dve skupini: ena, ki je ostala po običnem zboru organizacije in po zaupniških volitvah v manjšini zaradi tega, ker je imela demokracijo, oziroma soodločanje članstva v organizaciji samo na jeziku, v resnici pa je delala za koristi podjetja; druga skupina je za to, da odloča v organizaciji članstvo in ne posameznik, kakor se je to dogajalo prej.

Drugače nič novega pri nas. Dela je mnogo, priganjanja pa tudi. Samo tistih 7%, ki so nam jih utrgali, od nikoder, od nikoder ni... Kaže tako, da jih bomo morali sami iskati!

Devica Marija Polje.

Jesen se bliža. — Pri nas v D. M. Polju je postalo zadnji čas zelo živahno. Delovno ljudstvo naše občine sestavlja svojo gospodarsko listo. Gospodi od J. N. S. in J. R. Z. več ne zaupa, ker so se ti že izkazali, da jim niso nič mar koristi in potrebe ljudstva. Z veseljem ugotavljamo, da ta gospoda ni več sposobna zavajati ljudstvo, ker ji ljudstvo več ne sledi, ker ji ne zaupa. Zato gremo na volitve enotno. Kakor vzajemno trpimo, tako bomo tudi vzajemno zbrali svoje pravice in koristi.

Zanimivo je, da govori gospoda na shodih samo o Španiji in o trpljenju španske gospode, nič pa o zamrzlih hranilnih vlogah, o prepadanju slovenske obrti, o nizkih cenah kmečkih pridelkov, o brezposelnosti, o političnih in gospodarskih pravicah in zahtevah vseh Slovencev. Zato smo se razgibali tudi v gospodarskem oziru. Kar sami smo organizirali „Slogo“. Upamo, da bo „Sloga“ pri nas res široka ljudska gospodarska organizacija, ki bo služila rešitvi naše vasi, ki hira.

Kakor vidimo, vlada po drugih krajih zelo široka svoboda. Tudi pri nas bi jo radi imeli. Tudi delavno ljudstvo bi rado povedalo kje kako besedo. In mi upamo, da to ne velja samo za nas, ampak tudi za druge kraje.

Hrastnik.

Zopet nekaj novega. — Glavna bratovska skladnica je razposlala na vse krajevne bratovske skladnice navodila, da začnejo s prvim septembrom 1936 odtegovati davek na pokojnino. Zakon o davkih, ki je v veljavi iz leta 1928., določa uslužbenški davek, oziroma davek na plače, ki se upokojencem do danes ni odtegoval. Čudimo se, kako je prišlo do tega. Dohodki bratovskih skladnic so namreč že obdavčeni pri zaslužku rudarja, ki plačuje te prispevke. Čudno je tudi to, da so se sedaj po tolikih letih spomnili na uboge rudarske upokojence, katerim so že tako dvakrat pokojnine zmanjšali.

Vse to se pa lahko dogaja le radi tega, ker rudarski upokojenci nimajo nobene zaščite, oziroma organizacije, katera bi branila njihove koristi, kakor

**Prodajajte list ob vsaki priliki!
Obdelujte hišo za hišo! „Slovenska zemlja“ naj bo v vsaki hiši!**

imajo to drugi upokojenci. Zato bo treba, da se rudarski upokojenci sami bolj zanimajo za svoje koristi.

Izrabljanje mladih delavk. — Velika večina podjetnikov gleda na to, da delavstvo čim bolj izrabi v svoje profitarke namene. Tako izkoriščana pa menda ni mladina pri nobenem podjetju, kakor pri nas v steklarni. V brusilnico hodijo v službo mlade delavke, med njimi tudi take izpod 18 let, ki imajo že tretji mesec samo po noči službo. Večkrat se zgodi, da so v službi samo od osmih zvečer do enajstih ali polnoči ter morajo iti sredi noči proti domu. Stanuje jih večina eno uro hoda od steklarne, tako da prenočijo pri kaki sodelavki in se šele v jutro vrnejo domov.

Pozivamo inšpekcijo dela, naj se malo bolj zanima za podjetja, v katerih se dogajajo take stvari, ki so po zakonu o zaščiti delavstva prepovedane.

Trbovlje.

Stavljamo vprašanje radi otroške kolonije. — Rudarji, člani bratovske skladnice pozivamo podpredsednika te ustanove, da takoj skliče zborovanje članov ali vsaj delegatov, da na tem zborovanju poda točno poročilo o delovanju bratovske skladnice. Posebno pa zahtevamo jasnosti glede počitniške kolonije rudarskih otrok, katere je poslala bratovska skladnica na Gorenjsko, da se okrepijo. Nam članom bratovske skladnice ni vse enako, če naše otroke pošljejo na račun naših prispevkov nekam, odkoder se vrnejo nečisti, hrastavi, da jih po vrnitvi moramo celo poslati v bolnico, da se pritožujejo nad raznimi neugodnostmi in da se naši otroci vračajo še slabši, kakor so šli, da so namesto pridobili nekateri v resnici izgubili na teži. Nikakor nam ni razumljivo, da se je pri isti vsoti denarja kakor vsako leto in istem številu otrok druga leta položaj otrok izboljšal, a letos poslabšal.

Čudimo se pa postopku organiziranja te počitniške kolonije. Vodstvo kolonije so organizirali brez vednosti in navzočnosti dveh odbornikov bratovske

skladnice. Ali kdo ni imel čiste vesti? Da so se rudarski otroci vrnili takšni, nosijo odgovornost tisti, ki tako ravna.

Člani bratovske skladnice.

Jesenice.

Odcepitev Podmožaklje. — V zadnjem času se širijo govorice, da želijo Podmožakljari (t. j. stanovalci naselja na desnem bregu Save nasproti tovarniških objektov), ki so bili leta 1933 združeni v upravnem oziru z občino Jesenice, preiti nazaj v območje občine Gorje. Če so govorice točne, želi tako kar 95 odstotkov tamošnjih prebivalcev. Čisto gotovo je, da imajo stanovalci najnaravnejšo pravico samoodločbe o tem, v kateri občini hočejo prebivati, h kateri občini hočejo pripadati. Ne pride mi na misel, da bi to pravico majal. Zato sem se zanimal po vzroku nastanka take želje tamošnjih prebivalcev in dognal naslednje:

Odkar so Podmožakljari jeseniški občani, se jim je življenje zelo podražilo in „positnarilo“. To čuti kraj posebno v stavbnih zadevah, zato ker se šele razvija, torej postavlja. Za zgled mi je bilo povedano, da je veljalo v časih gorjanskega „režima“ ogledovanje nove stavbe vsega skupaj Din 100.—, pa je še občinska komisija kar precej prišla ogledovat. Danes pa velja tako ogledovanje do Din 700.— in še čaka prizadeti na prihod komisije neznanske mesece. Razlog, ki se mi je za primer navedel, je tedaj birokratizacija in podražitev javnih organov in upravnih poslov, ki so v zvezi z gospodarskim gibanjem Podmožakljarjev. Podmožakljari vidijo samo končni uspevek in si predstavljajo, da si ga bodo prihranili, ako bodo prešli nazaj v gorjansko občino, ki funkcionira bolj preprosto, ceneje in hitreje, čeprav je sedež občine daleč tam v Zg. Gorjah. Tako je — mislijo — poslovala ta občina še leta 1932, ko smo imeli opravka na njenem področju. Torej nazaj v Gorje!

Če je pa tako, so Podmožakljari svojo željo naslonili na napačno in nezadostno poučenost. Ko so se oni namreč pridružili jeseniški občini, se še niso občutili predpisi novega gradbenega zakona, ki je poleg drugih „jednoobraznosti“ uvedel tudi birokratično-komisij-sko poslovanje in to pri skoro vsaki stavbni nameri v vseh krajih, ki veljajo za „mesta“ ali „letovišča“, pa nimajo še regulacijskega načrta. Podmožakljari so prešli v območje Jesenic v času, ko se je tako poslovanje šele uvajalo, in živijo danes v zmoti, da se območje takih komisij neha na jeseniški meji. To ni res. Gorje so letoviška občina, samo takrat tudi na Jesenicah takih komisij še ni bilo. Gibanje Podmožakljarjev, ki se opira na takšne razloge, se opira na zmoto in bode Podmožakljari morebitni uspeh njihove želje razočaral. Nevšečnosti postav iz dobe diktatur se ne otreseš z oportunističnim (koristoljubnim) umikom, pri katerem prepustiš enake trpine njihovi usodi na območju občine, od katere si se ločil. Otreseš se jih samo tako, da se združiš v isti občini z vsemi, ki se borijo zoper tiste, ki so tako stanje ustvarili in tako stanje vzdržujejo, in skušaš pripomoči k zmagi težnjam, ki hočejo nezdrave, škodljive in ljudski denar zapravljajoče ustanove bivših režimov odpraviti. Če ti drevo zastira sonce, se ne boš otreseš vlage tako, da boš odsekal veje, ki ti sili v okno, temveč tako, da boš celo drevo posekal. Če se ti je zaplodel na njivi plevel, ga ne boš odpravil že s tem, da pobereš cvetje plevela.

Podmožakljari bodo že tako naleteli na težave pri izvedbi namere, da se

„preselijo“ nazaj v Gorje, ker je treba za tako odcepitev pristanka občinskega odbora v Gorjah (od jeseniškega občinskega odbora je potrebna samo „izjava“, ki nikogar ne veže) in kraljevega ukaza, torej posebne oblike upravne odločbe, ki je težje dosegljiva. Toda ne glede na to svetujemo Podmožakljarjem, da se najprej prepričajo, ali jih ne čaka v bodoči občinski skupnosti isto presenečenje, ki jih je sprejelo brez krajevne krivde jeseniških sotrpinov, ko so postali Jeseničani. Jaz mislim, da jih čaka. Nikar naj pa svoje namere ne naslanjajo na odprte zmote glede pojavov, ki so samo nasledki stanja. To pa tare sploh vse sloje in povsod, delovno ljudstvo, kmeta in delavca pa najbolj. — Njihova namera je hkratu tudi zgled gospodarske in politične nepoučenosti preproste ljudstva, ki jo je vzgojil režim protiljudskih nasilnikov: gibanje se je pojavilo, ker so Podmožakljari na sebi začutili neprijetnosti in ker jih čutijo samo, kolikor so sami zadeti. To ni prav. Misliiti je treba vedno na vse, ki so izpostavljeni enakim težavam! — Driš.

Celje.

Nad upokojece so se spravili. — K nam je prišel upokojenec — rudar in se nam bridko pritožil, češ da bo moral od 1. 9. naprej plačevati uslužbenki davek od svoje tako že skromne pokojnine. Ali ni ta delavec, sedaj upokojenec, ko je bil še za delo sposoben, dosti plačeval uslužbenkega davka? Ali so bili njegovi odtegljaji za socialno zavarovanje oproščeni tega davka? Zakaj mu zagrenite še teh par uric, ali še ni dovolj tnpel in garal za internacionalni kapitalizem? Mogoče pa misli gospoda, da se bo sedaj s temi odtegljaji sanirala blagajna? Želimo, da najde delavsko zastopstvo dovolj moči in energije, da odbije ta krivični napad na rudarske pokojnine. Vsi pripadniki slovenske kmečko-delavske vzajemnosti jih bomo pri tem boju odločno podprli!

Maribor.

Tudi mi delamo za mir! — V 15. številki „Slovenske zemlje“ smo brali članek „Tudi za mir delajo Hrvati“. V tem članku ste med drugim omenili, da so se tudi pri nas vršile priprave za svetovni kongres mladine, ki se bo vršil od 31. avg. do 7. sept. t. l. v Ženevi, da so pa sedaj te priprave zastale. To pa ni res! Da kot primer navedemo le delo v Mariboru, drugi kraji se bodo že sami oglasili.

Mariborski pripravljalni odbor za svetovni mladinski kongres v Ženevi prireja stalne tedenske sestanke, ki se jih mladina v precej velikem številu udeležuje. V nedeljo 16. t. m. se je vršil mladinski mirovni izlet na Sv. Urban, ki se ga je udeležilo 55 mladih ljudi, deklet in fantov iz najrazličnejših organizacij. Mladina vseh prepričan je na Sv. Urbanu manifestirala za mir in zlasti odločno poudarjala, da se moramo prav mi, Slovenci, najodločneje boriti za mir, ker bi nova vojna izpremenila živ slovenski narod v mrtev zgodovinski pojem. Nastopila je sedem govornikov in nekaj recitatorjev. Prepevali smo naše pesmi in se razživeli v igri. Skupno smo prikorakali nazaj v mesto. Izlet je krasno uspel, da nas bo na prihodnjem izletu, ki bo menda 30. t. m. najmanj trikrat toliko.

V soboto 2. t. m. ob pol deveti uri zvečer se vrši v veliki unionski dvorani (!) mirovni večer (za katerega se govorni zbor s pridom pripravlja večer za večerom), v nedeljo dopoldne pa bo mladinsko zborovanje na unionski verandi.

V poedinih društvih so se osnovali posebni mirovni odseki, ki skrbijo za propagando v svojem društvu in ki z delom podpirajo pripravljalni odbor.

To smo Vam zapisali v „Slovensko zemljo“, da bodo vsi vedeli, da slovenska mladina ne spi, ampak da se zaveda svoje dolžnosti, da brani mir, da bo slovenska zemlja v miru vzcvetela. — Slovenska mladina hoče složno z mladino vseh narodov sveta delati za mednarodni sporazum in za mir, ki je prvi pogoj življenju in napredku. Mariborčan.

(Op. ur. Dopis smo prejeli prepozno pa ga zato nismo mogli uvrstiti že v 17. številko. Z veseljem pričakujemo poročila o prireditvi.)

Tančagora.

Mitnina. — V četrtek, dne 6. 8., sem šel na semenj v Črnomelj v naši Belokrajini. Prišel sem mimo mitničarja, ravno ko je ustavil dve ženski, ki sta šli v mesto in nesli vsaka svoj cekar na roki, naj mu plačata mitnino. Ženski sta zatrjevali, da ne neseta ničesar na tržišče. Mitničar pa tega ni verjel, dokler ni razmetal vsega iz košare, čeravno je bilo takoj vidno, da ni ničesar notri.

Opazil sem pa tudi že v mestu, da mestni policaj zahteva mitnino. Če mu vse dokažeš, da ni upravičen zahtevati mitnine, zagrozi s kaznijo in moraš plačati.

To brezobzirno ravnanje se mora v marsikaterem primeru grajati, če pomislimo, da neredko kmetica iztrži v mestu vsega skupaj nekaj dinarjev, za katere si kupi sol, da ne bi družina jedla neslano, a od izkupička plača skoraj polovico na mitnini. Majhen je danes novček 50 par ali dinar, ali je velikega pomena za tistega, ki si ga ne more priskrbiti in mu le v redkih primerih pade v roke. To bi morali uvideti tudi ti, ki se jim ni treba pehati ravno za vsaki dinar. Ne smeli bi jemati od takih, ki svoj bori dinar dobe za svoje proizvode.

Belokrajina.

Le vkup, uboga gmajna! — Kdor je čital bivšo „Ljudsko Pravico“, „Staro Pravdo“ ali „Slovensko Zemljo“, je mogel iz dopisov spoznati, kako bedno živi preprosto ljudstvo v Belokrajini. Dopisi so bili resnični in nihče nam ne more očitati, da lažemo po časopisih. V njih opisujemo delovni ljudje, kmetje, obrtniki in delavci svoje revno življenje. In preprost človek svojo revščino rajši skrije, kakor da bi jo kazal drugim. Toda naša revščina je že tako velika, da je ne moremo več skrivati, naše trpljenje tako, da ga ne moremo več zamolčati. Če govorimo danes že javno o našem propadanju, delamo to zato, da se združimo vsi, ki trpimo in da potem složni dosežemo naše pravice, človeka vredno življenje. Star pregovor pravi: vsakdo ima roke za delo, možgane za misli. Zato je potrebno, da spoznajo vsi, ki se v potu svojega obraza trudijo za kruh in boljše življenje, da spadajo skupaj in se ne dajo voditi od tistih, ki iščejo pri nas le svoje koristi.

Tudi med nami je še nekaj nasprotnikov. Po večini so to nezavedni delovni ljudje, ki prav tako trpijo, kakor mi, toda še niso spoznali, da je edini izhod iz našega propadanja le v skupnem naporu vseh delovnih slojev. Naša naloga pa je, da tudi med njimi širimo spoznanje o potrebi skupnosti. Zato pa je potrebno, da širimo naš časopis „Slovensko zemljo“. Nasprotniki iz gosposkih vrst nam očitajo, da nismo na pravi poti. Da, res je. Dosedaj nismo bili na pravi poti,

po kateri so nas oni vodili, zato smo pa padali iz dneva v dan v večjo revščino, zato pa imamo usta zavezana in pas tesno pripasan, da ne bi čutili lakote. Toda prav zato pa smo krenili na novo pot, ki nas prav gotovo vodi v boljšo bodočnost. Le vkup, le vkup, uboga gmajna! Kmetje iz Belokrajine.

V začetku je bilo železo.

V ozadju španskih dogodkov, zlasti pa nemške in italijanske pomoči, ki jo uživajo uporniki, je tudi železo.

Nemčija nima za svojo velikan-sko vojno industrijo dovolj domačih surovin. Predvsem ji manjka rudnin. Dobivala jih je iz Španije, Francije in Švedske. Toda, ko sta zmagali v Španiji in Franciji Ljudski fronti, nista hoteli več dopustiti, da bi njih veleindustriji prodajali Nemčiji in tudi Italiji rudnine za oboroževanje. Ker Švedska, ki je še ostala, zdaleč ne more kriti vseh nemških potreb, ki še vsak dan rastejo, si je Nemčija pomagala s tem, da se je sporazumela z Avstrijo, ki ima na Zgornjem Štajerskem in drugod velike rudnike, in pa z investicijami za železno industrijo v neki drugi vzhodnoevropski državi. Toda izkazalo se je, da tudi to ne bo zadostovalo — in šla si je osvajat nazaj španski trg! Z Ljudsko fronto pač niso bile mogoče kupčije za oboroževanje. Zato Nemčija vojaško podpira generale, naslonjene na politično desnico, ki naj uvedejo nazaj staro stanje. Seveda prinaša današnji boj v Španiji nevarnost fašizma; kajti če se polasti oblasti znova velekapital, ne bo mogel spričo dozorelosti ljudstva vladati več po starem načinu. Preveč je ljudstvo po gospodarskih izboljšanjih v teh kratkih mesecih vlade Ljudske fronte spoznalo, koliko lepše se da živeti, če ne vlada kapital, ampak vlada iz ljudstva. Zato ima prav ljubljanski „Slovenec“, ki je nazval na 1. strani svoje številke z dne 14. avgusta sedanje španske notranje dogodke „Borba za osvoboditev španskih množic od fašizma“. Špansko ljudstvo se zaveda, da mu gre za biti ali nebiti.

In kaj ima pri tem Italija? Računi z Anglijo zaradi delitve Afrike še niso zaključeni. Neizmerne milijarde so določili v tem poletju Angleži za izpopolnitev svoje vojske, predvsem letalstva in naglih vojnih ladij. Angleške tovarne orožja in motorjev delajo danes kot še nikoli. Za bodočnost, težko in negotovo spričo sile Britskega imperija, ki je imel v tej pomladi le majhno slabost (nekoliko je zanemaril tehnično izpopolnitev svoje vojske), pa je izredno, da, usodno važno za Italijo, kakšen režim vlada v državi, ki ima obe zapadni obali Sredozemskega morja, če že ne njegovih vrat.

Vsi ti veliki računi se križajo nad ubogim španskim ljudstvom, ki mu proti bombam in plinom, ki so spomladi morili abesinsko ljudstvo, sam Bog pomaga!

Urejata Pavel Kreutzer in dr. Joža Vilfan. — Za uredništvo odgovarja dr. Joža Vilfan. — Izdaja konzorcij „Slovenske zemlje“. Predstavnik Stane Vidmar. — Tisk J. Blasnika nasl. Univerzitetna tiskarna in litografija d. d. v Ljubljani. — Odgovoren L. Mikuš.